

การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง
รองอธิการบดีอาวุโส
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 - 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสาร
วิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลยุค 4.0” ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา
ของ ผศ.ดร.สิทธิพร ประดิษฐ์เรือง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกัน
ราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562-2563

พลโท

(พิสิทธิ์ ปฐมอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย ผศ.ดร.สิทธิพร ประวัตีรุ่งเรือง

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามแผนพัฒนา
ชีวศึกษา แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0 และเพื่อศึกษา
ปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและแนวทางการแก้ปัญหา ขอบเขตของการวิจัย ศึกษา
การวิเคราะห์กระบวนการและการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาสู่ยุค 4.0 เท่านั้น วิธีดำเนินการ
วิจัย มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
อาชีวศึกษา และการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญในการจัด
การศึกษาอาชีวศึกษาจำนวน 9 คน ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการศึกษาอาชีวศึกษา 4.0 เป็นนโยบาย
เกี่ยวกับการผลิต การพัฒนาคนให้ได้มาตรฐานวิชาชีพ และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน
พัฒนาคนให้มีความเป็นเลิศเฉพาะด้าน แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาจากการสัมภาษณ์
มีแนวทางการจัดการศึกษา 9 แนวทาง ยุทธศาสตร์ 7 ข้อ คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา 7 ประการ
การแก้ปัญหามุ่งจัดการศึกษาต้องร่วมมือกันหลายฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน สถานประกอบการ และ
สถานศึกษา ในการผลิตนักศึกษาทั้งระบบทวิภาคี ทวิวุฒิ และโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาจาก
ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 5 ข้อ ระดับปฏิบัติการ 5 ข้อ และเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 3 ข้อ

Abstract

Title Developing on Vocational Education towards Thailand 4.0
Field Social Psychology
Name **Asst. Prof. Dr. Sittiporn Prawatrungruang** **Course** NDC **Class** 62

This research aimed to analyze the implementation of vocational education according to vocational development plan, purpose the development approaches in vocational education toward Thailand 4.0, and study the problems in vocational education implementing and the problem solving approaches. This research studied in only analysis the procedure and development in vocational education toward Thailand 4.0. The research methods were collecting the secondary data from related documents, and the primary data using in-depth interviews from 9 expert persons in vocational education. The research reveals that : 1. Analyzing the documents shown that the vocational education policies were producing the good vocational students according to labor market needed with excellent in special skills. 2. Interviewing the vocational experts suggests the vocational education development in 9 approaches, 7 strategies, and 7 quality criterions of student outputs. To enhance vocational education, it needs the cooperation between the government, private sectors, enterprises and institutes to produce good vocational students with dual vocational education, dual degree, and vocational development projects. The research suggests 5 executive policies, 5 management procedures and 3 further research topics.

คำนำ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 เป็นการศึกษาค้นคว้า เพื่อได้แนวทางการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทั้งด้านอุตสาหกรรมและพันธกิจกรรม ตลอดจนการแข่งขันทางการตลาด เศรษฐกิจ การพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่าแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาอาชีวศึกษาได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจนแล้ว แต่แนวทางการปฏิบัติในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในศตวรรษที่ 21 เชื่อมโยงสู่ประเทศไทย 4.0 ควรจะได้มีการศึกษาค้นคว้าจากการวิเคราะห์เอกสารและความคิดเห็นของผู้มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญทางการศึกษาอาชีวศึกษา

ในรายงานการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอรายงานเป็น 5 บท คือ ในบทที่ 1 เป็นการกำหนดความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา จุดประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย บทที่ 2 เกี่ยวข้องกับทฤษฎี และแนวคิดการพัฒนาการจัดการศึกษา ยุค 4.0 เป็นการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล บทที่ 4 เป็นการนำเสนอการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 จากการวิเคราะห์เอกสาร และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นแนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ยุทธศาสตร์ การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา และการสร้างค่านิยม การศึกษาอาชีวศึกษา การสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา บทที่ 5 เป็นสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ คาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษาในการเป็นแนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0

ผศ.ดร.สิทธิพร ประวัตินุ่งเรือง

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 สำเร็จได้ด้วยดีจากการได้รับคำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของหลักสูตรในการเป็นผู้พิจารณาแก้ไขให้งานวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางการอาชีวศึกษา ตัวแทนจากสถานประกอบการ และผู้อำนวยการสถานศึกษา ทั้ง 9 คน ที่อนุเคราะห์ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โปธิสาร ในการเก็บข้อมูลและเป็นผู้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอาชีวศึกษา

ผศ.ดร.สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
คำจำกัดความ	6
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนาระบบการจัดการศึกษายุค 4.0	8
แนวคิดเกี่ยวกับประเทศไทย 4.0 หรือยุค 4.0	8
แนวคิดการจัดการศึกษา	11
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2510-2579	12
แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579	14
การจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาตามศาสตร์พระราชา	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
กรอบแนวคิดของการวิจัย	32
สรุป	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบันตามเป้าหมายและตัวชี้วัด	36
การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ	36
การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ	51
สรุป	54
บทที่ 4	
การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0	57
การศึกษาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามแผนพัฒนาอาชีวศึกษาและ	57
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง	
ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้าง	
ศักยภาพคนให้สอดคล้องกับยุค 4.0	
การศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา	59
การเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้อง	
กับยุค 4.0	60
สรุป	65
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	67
สรุป	67
ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	75
ผนวก ก ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์	76
ผนวก ข แบบสัมภาษณ์	80
ประวัติย่อผู้วิจัย	87

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2 - 1	กรอบแนวคิดของการวิจัย	33

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ, 2559 : 65-75) กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาไว้ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา คือ เพื่อปรับเปลี่ยนให้คนในสังคมไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีในสังคม และเพื่อเตรียมคนในสังคมไทยให้มีทักษะในการดำรงชีวิตสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับไว้ว่า ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ รวมทั้งเร่งสร้างสภาพแวดล้อมภายในและโดยรอบสถานศึกษาให้ปลอดจากอบายมุขอย่างจริงจัง ส่วนการพัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะความรู้และความสามารถในทางดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ระบุไว้ในแผนว่าต้องพัฒนาเด็กวัยเรียน และวัยรุ่นให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานและการชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยการปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงสอดคล้องกับการพัฒนาของสมองแต่ละช่วงวัย สร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าสู่การศึกษาในระบบทวิภาคี และสหกิจศึกษาที่มุ่งการฝึกทักษะอาชีพให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 เชื่อมโยงสู่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้มีการศึกษาสภาพการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ได้แก่ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภูมิภาคและของโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสังคมผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น แต่ประชากรวัยแรงงานวิชาชีพลดลง ประชากรต้องมีทักษะในศตวรรษที่ 21 และความต้องการกำลังคนยุค 4.0 สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559 : 13-14) แต่ผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมาพบประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา พบว่า การผลิตของการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคน ทักษะของกำลังแรงงานยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ ดังนั้นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 จึงมีเป้าหมาย

สำคัญ คือการพัฒนาการบริหารและการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษา(Quality) สถานศึกษามีการจัดการเรื่องการสอนกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้ได้ 100 % และต้องจัดการศึกษาให้ตอบโจทย์บริบทที่มีการเปลี่ยนแปลง(Relevancy) โดยที่ต้องมีการเรียนในระบบ ทวิภาคี/สหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น อัตราการมีงานทำภายใน 1 ปีของผู้จบอาชีวศึกษา(ไม่นับศึกษาต่อ) 100 % สถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้จบ การศึกษาดีขึ้น และต้องเพิ่มอัตราส่วนระหว่างอาชีวศึกษา : สามัญศึกษาให้ได้เท่ากับ 70 : 30 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559 : ฉ-ช)

นอกจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการโดยกรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการขับเคลื่อนการ อาชีวศึกษาตามยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาการศึกษาชาติพุทธศักราช 2560-2579 มีการจัดทำ มาตรฐานและการรับรองมาตรฐาน(Standard and Certification Center) เป็นการจัดทำและหา ทางเลือกที่เหมาะสมร่วมกันในการสร้างมาตรฐานวิชาชีพอาชีวศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและนำไปใช้ อย่างทั่วถึงทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมทั้งส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพอาชีวศึกษาให้เป็น บรรทัดฐานในการจ่ายค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับความสามารถของแรงงาน นอกจากนี้การจัด การศึกษาทวิภาคีในประเทศแล้วยังมีทวิภาคี(Dual System) กับต่างประเทศโดยสำนักงาน คณะกรรมการอาชีวศึกษา ได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน ระบบทวิภาคีกับสาธารณรัฐออสเตรเลียซึ่งเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านอาชีวศึกษาทวิภาคี อย่างมาก และการจัดการอาชีวศึกษาของไทยได้ใช้ระบบทวิภาคีในการจัดการเรียนการสอน อาชีวศึกษา และทวิศึกษา(Dual Education) หรือ โครงการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและ มัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเพิ่ม โอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัย ทำงาน และเพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายไปสู่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตร อาชีวศึกษา โดยขอให้ สอศ. เข้าไปประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษาใน โรงเรียน และให้ ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนให้มีคุณภาพ และทวิ วุฒิ(Dual Degree) เป็นการจับคู่สถาบันอาชีวศึกษาไทยกับสถาบันอาชีวศึกษาต่างประเทศ โดย จัดทำวุฒิการศึกษาร่วมกัน ดังเช่นก่อนหน้านี้ที่ สอศ. ได้จัดทำทวิวุฒิกับสาธารณรัฐเกาหลีในสาขาที่ สาธารณรัฐเกาหลีมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ อาทิ การท่องเที่ยว เทคโนโลยีความงาม และ เทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อนักศึกษาสำเร็จหลักสูตรจะได้รับวุฒิการศึกษา 2 ใบจากทั้ง 2 ประเทศ

การมีส่วนร่วมขับเคลื่อนตามนโยบายที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ มองจาก ประเด็นนโยบายด้านอาชีวศึกษาแล้ว ยังมีนโยบายที่สำคัญอื่น ๆ อีกมากเช่น โครงการยกระดับ ความสามารถทางภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้ที่จบการศึกษาอาชีวศึกษาสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ หากครูภาษาอังกฤษยังไม่เก่งก็ต้องร่วมกันพัฒนาครูเหล่านั้น การพัฒนาด้าน ICT เพื่อการศึกษาเพื่อ

ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การดูแลเด็กที่ออกจากระบบ การศึกษากลางคันด้วยการผลักดันให้คนไทยได้รับการศึกษามากที่สุด ซึ่ง สอศ. สามารถดำเนินการ ร่วมกับคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัด(กศจ.) ในการดูแลเด็กที่ออกนอกระบบการศึกษาโดยมีส่วนร่วมในการสำรวจจำนวนเด็กที่หลุดจากระบบการศึกษา

การดำเนินงานขับเคลื่อนการอาชีวศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ดียังมีสถานศึกษาอาชีวศึกษาควรพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและการพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมายสำคัญ เป้าหมายที่ 1 ระบุกำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงความต้องการตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประเทศ เป้าหมายที่ 3 การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มเศรษฐกิจ โดยมีแนวทางพัฒนาว่า ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประเทศ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างและผลิตมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแผนพัฒนาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 โดยคณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการไว้ให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในศตวรรษที่ 21 และยุค 4.0 มีสาระสำคัญของเป้าหมายด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ลักษณะนิสัยและทักษะทางปัญญา ด้านสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางาน ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่อชีพ และได้กำหนดยุทธศาสตร์เป้าหมายและตัวชี้วัดไว้ในแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาไว้ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์

จากการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดไว้ในแผนพัฒนาอาชีวศึกษาทั้ง 6 ยุทธศาสตร์นั้น ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้สถานศึกษาได้ปฏิบัติได้โดยอิสระ ดังนั้นการได้ศึกษาวิจัยเพื่อค้นคว้าการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในยุค 4.0 น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและจะเป็นข้อมูลที่เป็นแนวทางที่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาได้ตามเป้าหมายของแผนพัฒนาประเทศ จึงได้มีการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในยุค 4.0

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามแผนพัฒนาทางอาชีวศึกษาในปัจจุบันตามเป้าหมายและตัวชี้วัด เพื่อเป็นแนวทางด้านสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคนให้สอดคล้องกับยุค 4.0
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและแนวทางการแก้ปัญหา
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1.1 การวิจัยที่เน้นการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการและการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาสู่ยุค 4.0 เท่านั้น
- 1.2 การวิจัยที่เป็นการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาในระดับแนวคิด หลักการ แนวทางการบริหารจัดการในระดับการบริหารไม่เน้นในรายละเอียดของการปฏิบัติ

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการด้านอาชีวศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ร่วมกับการใช้การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการวิเคราะห์เอกสาร เอกสารที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่
 - 1.1.1 แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579
 - 1.1.2 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579
 - 1.1.3 บทความและข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ของกรมอาชีวศึกษา
 ประเด็นในการวิเคราะห์ ได้แก่
 1. นโยบายการอาชีวศึกษาในยุค 4.0

2. เป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษา
3. คุณภาพของผู้เรียน
4. สมรรถนะของผู้เรียน
5. การจัดการอาชีวศึกษาตามแผนพัฒนาอาชีวศึกษา

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการด้านอาชีวศึกษา จำนวน 3 คน ได้แก่ รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อการส่งนักเรียนไปในหลักสูตรทวิวุฒิ(Dual Degree) 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่เป็นทวิภาคี(Dual System) 4 คน

ประเด็นในการสัมภาษณ์ ได้แก่

1. แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย
3. เป้าหมายคุณภาพและการสร้างค่านิยมของผู้สำเร็จการศึกษา
4. วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา
5. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากภายนอกสถานศึกษา และแนวทางการแก้ไข

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่อสังเคราะห์เป็นการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษายุค 4.0 ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ประกอบการ เพื่อนำผลที่ได้สังเคราะห์เป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0

2.2 การสังเคราะห์จากการวิเคราะห์เนื้อหา จากข้อ 2.1 การสังเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 เป็นการสังเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อให้ได้สาระสำคัญตามการพัฒนาการอาชีวศึกษา ดังนี้

- 2.2.1 แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา
- 2.2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย
- 2.2.3 เป้าหมายคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาและการสร้างค่านิยม

การศึกษา

- 2.2.4 การสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา
- 2.2.5 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากภายในและภายนอกสถานศึกษาและ

แนวทางการแก้ไข

3. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลเป็นรายงานการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อให้ได้ประเด็น ดังนี้

1. แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคนให้สอดคล้องกับยุค 4.0

2. ปัญหา และความต้องการทักษะแรงงานด้านอาชีวศึกษาของสถาน

ประกอบการ

3. แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบันตามเป้าหมายและตัวชี้วัด
2. ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา
3. ได้ทราบแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0

คำจำกัดความ

การจัดการศึกษา อาชีวศึกษายุค 4.0	หมายถึง	การบริหารในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เน้นให้เกิดการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในวิชาการที่สัมพันธ์กับวิชาชีพในการวางแผนแก้ปัญหาและดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาอาชีวศึกษานี้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายยุค 4.0 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ แนวคิดการจัดการพัฒนาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา พันธกิจของสถานศึกษา เป้าหมายของผู้สำเร็จการศึกษา ยุทธศาสตร์การอาชีวศึกษา กรอบแนวคิดของการพัฒนาอาชีวศึกษาในยุค 4.0 สาระสำคัญของการอาชีวศึกษากับแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แนวทางการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินและการติดตามผล
-------------------------------------	---------	---

ยุค 4.0	หมายถึง	นโยบายที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมสู่เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วย
---------	---------	--

นวัตกรรม ซึ่งเกิดจากการทำให้ผู้ศึกษาในระดับอาชีวศึกษา
ให้มีความสามารถ มีความพยายาม ตั้งใจคิดค้นนวัตกรรม
ใหม่ๆ ที่มีคุณค่าสูงเพื่อให้ประเทศไทยพัฒนาไปสู่การแข่งขัน
จากการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมเน้นการผลิตสินค้าเชิงนวัตกรรม
ที่มีคุณค่าและมูลค่ามากขึ้นส่งผลให้ประเทศขับเคลื่อน
ด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนากิจการศึกษายุค 4.0

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจการศึกษาระดับอาชีวศึกษายุค 4.0 ได้มีการศึกษาเอกสารและ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าในการทำวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับประเทศไทย 4.0 หรือยุค 4.0
2. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา
3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2510-2519
4. แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579
5. การจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาตามศาสตร์พระราชา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดของการวิจัย
8. สรุป

แนวคิดเกี่ยวกับประเทศไทย 4.0 หรือยุค 4.0

ประเทศไทย 4.0 หรือ ยุค 4.0 เป็นเป้าหมายของประเทศในการพัฒนาประเทศให้เป็น ประเทศที่มีความสุข ความสามัคคี (Harmony) คนในประเทศมีความเท่าเทียมกันในสังคม คน ไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถประกอบอาชีพมีรายได้ใน การดำรงชีวิตในสังคมที่สงบสุข เป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรสมัยใหม่ (Smart farmers) มีการ บริหารจัดการที่ดี สามารถสร้างหรือใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์สินค้าและ บริการ

1. หลักการของยุค 4.0

การบรรลุตามประเทศไทย 4.0 หรือ ยุค 4.0 นโยบายของประเทศไทย กำหนด เป้าหมายครอบคลุมใน 4 มิติ (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพ. 2559 : 11-17) ที่เป็นการ ยกย่องระดับคุณภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human wisdom) มีการพัฒนาที่สมดุลใน 4 มิติของประเทศ ไทยตามแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดรับกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของ สหประชาชาติ ได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความอยู่ดีมีสุขทางสังคม การยกระดับคุณค่ามนุษย์ และการรักษาสิ่งแวดล้อม

1.1 ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ เป็นระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า

(Value-Based Economy) ที่พัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ประเทศมีรายได้ต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้น จากปี พ.ศ. 2557 มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2563 เป็นร้อยละ 5-6 มีการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องภายใน 10 ปี จะมีการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางตลาดทุนของอาเซียน เป็น 5 บริษัทข้ามชาติระดับโลก ชาติไทยมีความง่ายในการประกอบธุรกิจ เพิ่มระดับการวิจัยและพัฒนาเทียบเท่าประเทศเกาหลีใต้ มีการพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและต่อยอดด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้าสู่ตลาดได้ตามแนวทางประชารัฐ

1.2 ความอยู่ดีมีสุขทางสังคม เป็นสังคมที่ไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง

(Inclusive society) ด้วยการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในสังคม เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม และฟื้นฟูสมานฉันท์ มีความเป็นปึกแผ่นของคนในสังคม โดยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม มีสวัสดิการทางสังคมอย่างสมบูรณ์ เปลี่ยนเกษตรกรให้เป็น Smart farmers ยกระดับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ให้ประเทศไทยมีสถานประกอบการที่เป็น Smart SME

1.3 การยกระดับคุณภาพมนุษย์ ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับการเป็นคนไทย 4.0 ในโลกใบที่หนึ่งภายใน 20 ปี มีการพัฒนา PISA score ให้มีลำดับที่เพิ่มขึ้นภายในเป็น 1 ใน 20 ประเทศแรก ยกระดับฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการและทิศทางการพัฒนาของประเทศ พัฒนามหาวิทยาลัยไทยติด 100 อันดับแรกของโลก และมีนักวิทยาศาสตร์ไทยได้รางวัล Noble prize อย่างน้อย 1 คน ภายใน 20 ปี

1.4 การรักษาสีสิ่งแวดล้อม นั่นคือการมีระบบเศรษฐกิจที่สามารถปรับ

สภาพตามภูมิอากาศควบคู่กับการเป็นสังคมคาร์บอนต่ำอย่างเต็มรูปแบบ เป็น 10 เมืองที่น่าอยู่ของโลกภายใน 5 ปี เมืองอัจฉริยะเต็มรูปแบบภายใน 10 ปี (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพ. 2559 : 11-17)

สรุปได้ว่า ประเทศไทย 4.0 คือการที่ประเทศไทยมีเป้าหมายในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเป็นการเจริญเติบโตทางธุรกิจและการลงทุน ปรับพื้นฐานทางปัญญาให้แข็งแกร่ง ให้ประเทศไทยพึ่งตนเองได้ทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม มีความมั่นคงเป็นสังคมให้สภาพของสังคมไทยมีรายได้ตามศักยภาพ เป็นสังคมที่มีความสุข เป็นบุคคลที่มีคุณค่า ยั่งยืนในการพัฒนามนุษย์ทั้งการศึกษาและการทำงานให้เท่าเทียมสากลโลก มีระบบเศรษฐกิจที่สามารถปรับสภาพตามภูมิอากาศควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งทั้งหมดนี้จะประสบความสำเร็จได้พื้นฐานที่สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศจะเกี่ยวข้องกับการจัด

การศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมและเทคโนโลยี

2. การเตรียมคนไทย ยุค 4.0

การปรับเปลี่ยนเยาวชนของประเทศจากคนไทยในรูปแบบเดิมสู่คนไทยยุค 4.0 เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของคนในยุค 4.0 ซึ่งเป็นยุคที่ต้องเปลี่ยนจากคนไทยที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำกัดในการทำงานให้เป็นคนไทยที่มีความรู้ และทักษะสูง มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมแบบจิตสาธารณะมากกว่านึกถึงประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นคนไทยแบบ Global Thai มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความสามารถและมีศักดิ์ศรีในระดับสากล สามารถดำรงชีวิต เรียนรู้ การทำงาน ประกอบธุรกิจได้อย่างปกติในโลกยุคดิจิทัล

จากการเปลี่ยนคนไทยเข้าสู่ยุค 4.0 ดังกล่าว สิ่งหนึ่งคือ การปรับกระบวนการเรียนรู้(กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพ, 2559 : 20-24) ดังนี้

2.1 การปรับการเรียนรู้เป็นแบบเสริมสร้างแรงบันดาลใจ มีความ

มุ่งมั่นเพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างมีพลัง มีความหมาย (Purposeful learning) กล่าวคือการเรียนรู้ต้องเปลี่ยนจากการเรียนแบบเฉื่อยชา (Passive learning) เป็นการเรียนด้วยความกระตือรือร้น(Active learning) จากการเรียนรู้ตามภาคบังคับ(Duty-driven) เป็นการเรียนที่เกิดจากความอยากรู้ อยากทำ และอยากเป็น (Passion-driven) และจากการเรียนตามมาตรฐาน (Standardized) เป็นการเรียนเพื่อตอบโจทย์เฉพาะบุคคล (Personalized)

2.2 การปรับการเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์และความ

สามารถในการรังสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ (Generative learning) เป็นการเพิ่มพูนทักษะและความสามารถ ต้องเปลี่ยนจากการเรียนในห้องเรียน ในโรงเรียน และในระบบ เป็นการเรียนอยู่นอกห้องเรียน นอกโรงเรียน และนอกระบบ จากการเรียนรู้ข้อเท็จจริง (Face-based) เป็นการเรียนที่เริ่มจากการใช้ความคิด (Idea-based) จากการศึกษาในกรอบ (In the box) เป็นการคิดนอกกรอบ (Out of the box) และจากการเรียนแบบถ่ายทอด (Transmitting) เป็นการเรียนแบบชี้แนะ(Mentoring)

2.3 การเปลี่ยนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวม

เป็นที่ตั้ง เป็นการเปลี่ยนจากการเน้นผลประโยชน์ร่วม (Common interest) เป็นการเน้นสร้างคุณค่าร่วม (Share value) จากมุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์ในรายบุคคล (Individual creating) เป็นการมุ่งเน้นการระดมความคิดสร้างสรรค์แบบกลุ่ม (Common creating) จากการใช้รางวัลจากการแข่งขัน (Competing incentive) เป็นการให้รางวัลจากการทำงานร่วมกัน (Sharing incentive)

2.4 การปรับเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (Result-Based learning) เป็นการเรียนจากการเรียนโดยเน้นทฤษฎี เป็นการเรียนที่เน้นการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา จากการเรียนแบบฟังบรรยาย เป็น การทำโครงการและแก้ปัญหาโจทย์ในรูปแบบต่าง ๆ จากการวัดความสำเร็จจากระบบการนับหน่วยกิต เป็นการวัดความสำเร็จจากการบรรลุผลสัมฤทธิ์ และจากการเรียนเพื่อวุฒิการศึกษา เป็นการเรียนเพื่อการประกอบอาชีพ

สรุปได้ว่าการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 และการเตรียมคนไทย 4.0 หรือยุค 4.0 การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้จะเป็นหัวใจสำคัญในการเปลี่ยนผ่านสังคมไทยไปสู่ “สังคมไทย 4.0” นั่นคือ สังคมที่มีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และสังคมที่มีความสามัคคี (Harmony) การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 และการเตรียมคนไทย 4.0 หรือยุค 4.0 ตามกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว จะก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนเป้าหมายและระบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ กระบวนทัศน์และทักษะของครู หลักสูตร การเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

แนวคิดการจัดการศึกษา

การพัฒนาคนไทยให้สอดคล้องกับยุค 4.0 ให้บรรลุเป้าหมายได้ต้องเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (กองบริหารงานวิจัย และประกันคุณภาพ, 2559 : 26-29) การจัดการศึกษาต้องเป็นการพัฒนาความรู้และพัฒนาทักษะ การสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็ง ดังนี้

1. การพัฒนาความรู้และทักษะ

เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ เป็นการเรียนรู้ให้มีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีคุณค่าและสร้างรายได้ กระบวนการเรียนรู้ที่มีการเรียนรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ ผู้มีรายได้น้อยผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการจะต้องได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ด้วยตนเอง โดยเสริมกระบวนการเรียนรู้พัฒนาที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต บริบทพื้นที่ การสร้างช่องทางการเรียนรู้และพัฒนาคนไทยในช่องทางในการขยายวงกว้าง เช่น การเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ Talent action plan การสร้างเครือข่ายมืออาชีพ (Professional network) พัฒนา Smart people และประยุกต์เข้ากับอาชีพต่าง ๆ เช่น Smart farmer

ส่วนการพัฒนาสมรรถนะ ทักษะของคนไทย 4.0 ต้องเปลี่ยนแปลงให้เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านผู้นำและการจัดการ ทักษะในเชิงพาณิชย์และพฤติกรรมทางด้านดิจิทัล พัฒนาความก้าวหน้าอาชีพเพื่ออนาคต

2. การศึกษาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้คนไทยและสังคมให้มีความเข้มแข็ง

คนไทยกลุ่มเสี่ยงควรได้รับการป้องกันและคุ้มครองจากปัญหาทางสังคมที่สุ่มเสี่ยงที่จะทำให้อยู่ในความล้มเหลว สร้างภูมิคุ้มกันให้คนไทยไม่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่าง ๆ มีการรณรงค์สร้างความตระหนักรู้เท่าทันความเสี่ยงด้านต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด อบายมุข การกระทำที่ผิดกฎหมาย และสร้างภูมิคุ้มกัน โดยเน้นพื้นฐานความเข้มแข็งของครอบครัว ทำให้สามารถผ่านพ้นความเสี่ยงวิกฤต หรือนำพาตนเองเข้าสู่วงจรที่ดีเข้าถึงโอกาสที่รัฐจัดไว้ พัฒนาขีดความสามารถ พัฒนาตนเองของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาสในกลุ่มที่มีศักยภาพได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ด้วยตนเอง มีโอกาสทดลอง เริ่มประกอบอาชีพใหม่ที่มีโอกาสรายได้ดีกว่า

สรุปได้ว่าแนวคิดการจัดการศึกษายุค 4.0 เป็นการพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ประชาชนทุกช่วงวัยมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน พัฒนาศักยภาพของคนไทย มีภูมิคุ้มกันไม่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงในด้านต่างๆ ที่ไม่ดีทั้งด้านสุขภาพอนามัย และการดำรงชีวิต ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ด้วยตนเอง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564

1. หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564)

หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง(พ.ศ. 2560-2564) สรุปหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559 : 4-6) ที่สังเขปได้ดังนี้

1.1 คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาพที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคอนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

1.2 เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579 ที่เป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปีแรกและเป้าหมายในระดับย่อยลงมา โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้งนี้เป้าหมายประเทศไทยในปี 2579 ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันนั้นพิจารณาจากทั้งประเด็น

หลักและลักษณะของการพัฒนา ลักษณะฐานการผลิตและบริการสำคัญของประเทศ ลักษณะของคนไทยและสังคมไทยที่พึงปรารถนา และกลุ่มเป้าหมายในสังคมไทย โดยกำหนดไว้ว่าเศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนบนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรมมีความเหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่ดี มีค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีนานาชาติ ระบบเศรษฐกิจตั้งอยู่บนฐานของการใช้นวัตกรรมนำดิจิทัล สามารถแข่งขันในการผลิตได้และค้าขายเป็น มีความเป็นสังคมประกอบการ มีฐานการผลิตและบริการที่มีคุณภาพและแปรรูปแบบที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการในตลาดโลก เป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ เช่น การทำให้มีการบริการที่มีคุณภาพทั้งด้านการเงิน ระบบโลจิสติกส์ บริการด้านสุขภาพและท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นครัวโลกของอาหารคุณภาพและปลอดภัย เป็นฐานอุตสาหกรรมและบริการอัจฉริยะที่เป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่ใช้นวัตกรรม ทูมนมนุษย์ทักษะสูงและเทคโนโลยีอัจฉริยะมาต่อยอดฐานการผลิตและบริการที่มีศักยภาพในปัจจุบันและพัฒนาฐานการผลิตและบริการใหม่ๆ เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การมีระบบเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนที่มีความเป็นอัจฉริยะ

1.3 หลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม

แผนพัฒนาฉบับที่สิบสอง มุ่งเน้นการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีความครอบคลุมทั่วถึงเพื่อเพิ่มขยายฐานกลุ่มประชากรชั้นกลางให้กว้างขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายในการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ โอกาสทางสังคม และรายได้ของกลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ให้สูงขึ้น นอกจากนี้ การเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและพัฒนานวัตกรรมนับเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระยะต่อไปสำหรับทุกภาคส่วนในสังคมไทย โดยที่เส้นทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วนั้นกำหนดเป้าหมายทั้งในด้านรายได้ ความเป็นธรรม การลดความเหลื่อมล้ำ และขยายฐานคนชั้นกลาง การสร้างสังคมที่มีคุณภาพและมีธรรมาภิบาลและความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2579) คือยึดถือคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในการสร้างคนให้มีคุณภาพชีวิตและสุขภาพที่ดี ความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีการพัฒนาคนทุกช่วงวัย มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟูใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม เป้าหมายของแผนพัฒนาประเทศไทยปี 2579 คือเศรษฐกิจและ

สังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงยั่งยืน ลดการเหลื่อมล้ำทางสังคม มีการเจริญเติบโตของการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและหลักธรรม

จากของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564) มีหลายข้อที่เน้นการพัฒนาคนเพื่อเข้าสู่ประเทศในยุค 4.0 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีพลตรีรัฐพงษ์ เพราแก้ว เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและได้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายและพัฒนาระบบการศึกษา โดยมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และได้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560 ที่ประชุมลงมติเห็นชอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งเป็นแผนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564

แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560- 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญมากในการพัฒนาประเทศไทยสู่ยุค 4.0 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564 ดังนี้

1. เป้าหมายอาชีวศึกษาสู่ประเทศไทย 4.0 (ยุค4.0)

การอาชีวศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน สายวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีทางด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พณิชยกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) การศึกษาระดับปริญญาสายปฏิบัติการและเทคโนโลยีหรือเทียบเท่า จากการจัดการศึกษาทั้ง 3 ระดับการอาชีวศึกษามีความก้าวหน้าอย่างมาก มีการยกระดับของการจัดการศึกษาให้นักเรียนและนักศึกษาที่มีคุณสมบัติหรือทักษะที่สำคัญคือ 3R และ 8C ได้แก่ 3R คือ Reading (อ่านออก) Writing (เขียนได้) Arithmetic (มีทักษะในการคำนวณ) 8C คือ

1. Critical Thinking and Problem Solving : มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหาได้
2. Creativity and Innovation : คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม
3. Collaboration Teamwork and Leadership : ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ

4. Communication Information and Media Literacy : ทักษะในการสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ

5. Cross-cultural Understanding : ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม กระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม

6. Computing and ICT Literacy : ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี

7. Career and Learning Skills : ทักษะทางอาชีพและการเรียนรู้

8. Compassion : มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย

ทั้งนี้ คุณสมบัติ 3R และ 8C อาจจะถูกเป็นนามธรรม แต่ก็สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินการได้โดยสถานศึกษาอาจจัดทำหลักสูตรหรือสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เน้นให้นักเรียนนักศึกษาที่มีคุณสมบัติหรือทักษะดังกล่าว

นอกจากจะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 แล้ว ต้องควบคู่ไปกับการเป็นคนไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 กล่าวคือ 1) เป็นคนไทยที่มีความรู้ และทักษะสูง มีความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรม 2) เป็นคนไทยที่มีจิตสาธารณะ และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 3) เป็นคนไทยแบบ Global Thai มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและสามารถยืนอย่างมีศักดิ์ศรีในเวทีสากล 4) เป็นคนไทยที่เป็น Digital Thai สามารถดำรงชีวิตเรียนรู้การทำงานและประกอบธุรกิจได้อย่างเป็นปกติสุขในโลกยุคดิจิทัล

แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบอาชีวศึกษาไว้ 6 ยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีเป้าหมายดังนี้

1. ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรู้และได้รับการดูแลป้องกันภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่
3. ผู้เรียนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมายดังนี้

1. กำลังคนอาชีวศึกษามีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

2. การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง

3. การวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ มีเป้าหมายดังนี้

1. กำลังคนด้านการอาชีวศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ สู่ประเทศไทย 4.0

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษามีศักยภาพในการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา

3. หลักสูตรอาชีวศึกษามีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายตามความต้องการในการพัฒนา

4. การพัฒนาความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้าง โอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในด้านการอาชีวศึกษา

1. เพิ่ม โอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษาได้รับบริการทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีเป้าหมายดังนี้

1. ผู้เรียนอาชีวศึกษา มีจิตสำนึก ทักษะคิด ค่านิยม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. ผู้เรียนอาชีวศึกษาสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา มีเป้าหมายดังนี้

1. ระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล
2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา
3. พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษาทุกระดับการศึกษา

สรุปจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดเป้าหมายอาชีวศึกษาสู่ประเทศไทย 4.0 ในทักษะที่สำคัญคือ 3R และ 8C และเป้าหมายสำคัญคือ เป็นคนไทยที่มีความรู้ทักษะสูง สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นคนไทยที่มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นคนไทยแบบ Global Thai และเป็นคนไทยที่เป็น Digital Thai ที่สามารถดำรงชีวิต เรียนรู้การทำงานและประกอบธุรกิจในโลกยุคดิจิทัลอย่างปกติสุข แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579 จึงนำไปสู่แผนพัฒนาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาไว้ 6 ยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยมีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีระบบการจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา

2. การขับเคลื่อนแผนพัฒนาอาชีวศึกษา

2.1 แนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติ ดังนี้

2.1.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในโครงการผลักดันแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา การสร้างความรู้ความเข้าใจกับหน่วยงานองค์กร และภาคีเครือข่ายในการจัดการอาชีวศึกษาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา

2.1.2 การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 กับแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.1.3 การปรับปรุง กฎ ระเบียบ และกฎหมายต่าง ๆ ให้เอื้อต่อแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา

2.1.4 การสร้างช่องทางให้ภาคีเครือข่ายในการจัดการอาชีวศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวางทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

2.1.5 การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แนวคิดและหลักการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา เป็นการติดตามประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการอาชีวศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินทั้งการประเมินกระบวนการจัดการผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โดยสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาเองควบคู่ไปกับการประเมินของหน่วยงานภายในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการกำหนดหลักเกณฑ์การติดตามและประเมินผลตัวชี้วัดที่ชัดเจนมีมาตรฐานและถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.2 แนวทางการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา

จากยุทธศาสตร์ดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายสำคัญที่จะส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการอาชีวศึกษาในโครงการต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 โครงการสานพลังประชารัฐด้านการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ (Competitive Workforce) ซึ่งเกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาโดยตรง ในขณะนี้มีการกิจเร่งด่วน (Quick Win) 4 เรื่อง คือ

2.2.1.1 Re-branding เพื่อจูงใจให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเห็นความสำคัญของการเรียนอาชีวศึกษาและสนใจเรียนอาชีวศึกษามากขึ้น

2.2.1.2 Excellent Model School กำหนดความหมายและขอบเขตของสถานศึกษาต้นแบบที่ดีด้านอาชีวศึกษา Database (Demand and Supply) จัดทำฐานข้อมูลความต้องการกำลังคนของภาคอุตสาหกรรม และปริมาณการผลิตกำลังคนของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.) เพื่อประโยชน์ในการวางแผนผลิตกำลังคนล่วงหน้าให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนภาคอุตสาหกรรม

2.2.1.3 Standard and Certification Center จัดทำและหาทางเลือกที่เหมาะสมร่วมกันในการสร้างและมีมาตรฐานวิชาชีพอาชีวศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ และนำไปใช้อย่างทั่วถึงทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมทั้งส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพอาชีวศึกษาให้เป็นบรรทัดฐานในการจ่ายค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับความสามารถของแรงงาน

2.2.2 ทวิภาคี (Dual System) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีกับสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านอาชีวศึกษาทวิภาคีอย่างมาก และการจัดการอาชีวศึกษาของไทยได้ใช้ระบบทวิภาคีในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

2.2.3 ทวิศึกษา (Dual Education) หรือ โครงการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัย

เรียนและวัยทำงาน และเพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายไปสู่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา โดยขอให้ สอศ. เข้าไปประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษาในโรงเรียน และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนให้มีคุณภาพ

2.2.4 ทวิวุฒิ (Dual Degree) คือ การจับคู่สถาบันอาชีวศึกษาไทยกับสถาบันอาชีวศึกษาต่างประเทศ โดยจัดทำวุฒิการศึกษาร่วมกัน ดังเช่นก่อนหน้านี้ที่ สอศ. ได้จัดทำทวิวุฒิกับ สาธารณรัฐเกาหลี ในสาขาที่สาธารณรัฐเกาหลีมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ อาทิ การท่องเที่ยว เทคโนโลยีความงาม และเทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อนักศึกษาสำเร็จหลักสูตรจะได้รับวุฒิการศึกษา 2 ใบ จากทั้งสองประเทศ

สรุปได้ว่าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาอาชีวศึกษาได้มีการขับเคลื่อนโดยมีนโยบายสำคัญที่ส่งเสริมสนับสนุน โดยมีโครงการความร่วมมือจากเครือข่ายจากโครงการสานพลังประชารัฐด้านยกระดับคุณภาพวิชาชีพ โดยการ Rebrand เพื่อมุ่งใจให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเห็นความสำคัญของการเรียนอาชีวศึกษา Excellent Model School การจัดการศึกษาตาม Demand เป็นต้น ตัวตั้ง มี Standard and Certification Center เป็นมาตรฐานวิชาชีพ การจัดการศึกษามีเครือข่ายในความร่วมมือกับสถานประกอบการในระบบทวิภาคี ทวิศึกษา ทวิวุฒิ

การมีส่วนร่วมขับเคลื่อนตามนโยบายที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากประเด็นนโยบายด้านอาชีวศึกษาแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่สำคัญอื่น ๆ อีกมาก เช่น โครงการยกระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้ที่จบการศึกษาอาชีวศึกษาสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ หากครูภาษาอังกฤษยังไม่เก่ง ก็ต้องร่วมกันพัฒนาครูเหล่านั้น, การพัฒนาด้าน ICT เพื่อการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, การดูแลเด็กที่ออกจากระบบการศึกษากลางคันด้วยการผลักดันให้คนไทยได้รับการศึกษามากที่สุด ซึ่ง สอศ. สามารถดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ในการดูแลเด็กที่ออกนอกระบบการศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการสำรวจจำนวนเด็กที่หลุดจากระบบการศึกษา

3. บทบาทของอาชีวศึกษาในการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย 4.0

ส่วนของอุตสาหกรรม คือการเตรียมคนโดยการสร้าง Smart Employee นั่นคือ การพัฒนาบุคลากรในการมีบุคลากรที่มีความรู้และทักษะใหม่ๆ มีการปรับกระบวนการที่เป็นพื้นฐานของอุตสาหกรรม 4.0 โดยการปรับกระบวนการเข้าสู่ดิจิทัล ปรับกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานจากการประชุมการต่อยอด การเป็นผู้ประกอบการ 3 อุตสาหกรรมของกระทรวงศึกษาธิการที่จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2561 ณ โรงแรมบางแสน เฮอริเทจ จังหวัดชลบุรี เป็นการประชุมผู้บริหารและครูอาจารย์ในสถาบันอาชีวศึกษาที่จัดการเรียนการสอนใน 3 สาขาอุตสาหกรรม

ท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การแปรรูปอาหาร การแพทย์ครบวงจร ที่ประชุมได้มีความคาดหวังในการพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผลิตรคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขัน ทำให้คณะอาจารย์ได้แนวคิดในการผลิตคนในสายอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของภาคเอกชนภายใต้การทำงานร่วมในรูปแบบ ทวิภาคี ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนไปสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 ให้ได้ตามเป้าหมายที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ บทบาทที่สำคัญของประเทศส่วนหนึ่งคือ อาชีวศึกษาซึ่งได้มีบทบาทสำคัญยิ่ง

การอาชีวศึกษาได้ดำเนินอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้วางแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 และได้จัดทำหลักสูตรของอาชีวศึกษาในระดับต่าง ๆ ขึ้น มีการประชุมผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2560 ได้โดย นายวิชย์ อ่วมศรี รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เน้นให้เห็นความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านสร้างความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน โดยเสนอให้เพิ่มมติ ครม. เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2558 คือกำหนดกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (New Engine of Growth) อุตสาหกรรมเป้าหมายโดยการ

1. ต่อยอดกลุ่มอุตสาหกรรมเดิม (First S-Curve) 5 กลุ่มอุตสาหกรรมโดยเป็นอุตสาหกรรมที่ประเทศมีพื้นฐานแล้ว และพัฒนาต่อยอดด้วยการวิจัยพัฒนา
2. เดิมอุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) 5 อุตสาหกรรม ที่ต้องเร่งส่งเสริมพัฒนาเพราะตลาดมีความต้องการ

3.1 กลุ่มอุตสาหกรรมเดิม : Frist S-Curve

3.1.1 ยานยนต์สมัยใหม่ เกี่ยวข้องกับการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ การพัฒนาฐานการผลิตรถยนต์ไฟฟ้ากระบวนการออกแบบ และจัดทำต้นแบบ ขยายธุรกิจในช่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมยานยนต์ โดยกระบวนการออกแบบและจัดทำต้นแบบ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิต ที่มีประสิทธิภาพและความแม่นยำสูง ทั้งนี้รถยนต์ไฟฟ้าจะเป็นแนวโน้มใหม่ของโลกซึ่งไทยมีความสามารถในการผลิตชิ้นส่วน

3.1.2 อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ เกี่ยวข้องกับผลิตรบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในยานยนต์ อุปกรณ์โทรคมนาคม ออกแบบที่อยู่อาศัยอัจฉริยะเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการสวมใส่ อุปกรณ์ประมวลผลต้นทุนต่ำ และต่อยอดด้านชุดคำสั่ง

3.1.3 ท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี และการท่องเที่ยวสุขภาพ เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบและส่งเสริมความหลากหลายสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ สนับสนุนธุรกิจการฟื้นฟูทางการแพทย์และศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ ส่งเสริมศูนย์การแสดงสินค้า และนิทรรศการระดับนานาชาติ

3.1.4 เกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีเกษตรขั้นสูงที่มีการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอัตโนมัติ การวิจัยและการลงทุนทางเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อปรับปรุงพันธุ์พืช สัตว์ ที่มีการจัดการที่ดี พืชสวนที่ควบคุมปัจจัยต่าง ๆ เพื่อได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและผลผลิตสูง

3.1.5 แปรรูปอาหาร เกี่ยวข้องกับการเพิ่มมาตรฐานการตรวจสอบย้อนกลับความปลอดภัยด้านอาหาร การวิจัยและผลิตโภชนาการเพื่อสุขภาพ ผลิตอาหารแปรรูปที่ใช้โปรตีนทางเลือก

3.2 กลุ่มอุตสาหกรรมอนาคต : New S-Curve

3.2.1 หุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม เกี่ยวข้องกับ หุ่นยนต์ที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หุ่นยนต์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ หุ่นยนต์ในกระบวนการผลิตหุ่นยนต์ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์

3.2.2 โลจิสติกส์และการบิน เกี่ยวข้องกับ กิจการสาธารณูปโภคและบริการเพื่อการขนส่ง ศูนย์รวมกิจการโลจิสติกส์ทันสมัย การซ่อมบำรุงอากาศยาน การผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน ธุรกิจมูลค่าสูงที่ต้องการความเร็วจากการขนส่งทางอากาศ สถาบันการศึกษาและอบรมด้านการบิน

3.2.3 การแพทย์ครบวงจร เกี่ยวข้องกับ การแพทย์ทางไกลผ่าน ICT เพื่อติดตาม ศึกษา วินิจฉัยและรักษา ผลิตอุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อการวินิจฉัยและติดตามระยะไกล ยาประเภทชีววัตถุต้นแบบและชีววัตถุคล้ายคลึง

3.2.4 เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ เกี่ยวข้องกับ เชื้อเพลิงชีวภาพรุ่นที่ 2 อุตสาหกรรมเคมีชีวภาพครบวงจร

3.2.5 ธุรกิจดิจิทัล เกี่ยวข้องกับ E-Commerce, Digital Content, Data Center, Cloud Computing, Embedded Software, Enterprise Software, Cyber Security, Internet of Things, Enabled Smart City, Creative Media and Animation

จากการประชุมของสำนักงานคณะกรรมการอำนวยการศึกษาในการประชุมผู้บริหารเพื่อรับนโยบายผลิตกำลังคนรับศตวรรษที่ 21 นายฉัตรกุล ทัพสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานในการประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 และมอบนโยบาย

“การอาชีวศึกษากับการพัฒนาประเทศ” ว่าการประชุมสัมมนาผู้บริหารฯ อาชีวรัฐ และผู้รับใบอนุญาตสถานศึกษาอาชีวะเอกชนจะได้มารับทราบนโยบายการจัดอาชีวศึกษาร่วมกัน โดยกระทรวงศึกษาธิการ มีประเด็นที่จะเน้นย้ำกับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับใบอนุญาตในเรื่องของการพัฒนาอาชีวศึกษาให้ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน ใน 7 ประเด็นหลัก คือ

1. ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยยึดยุทธศาสตร์ชาติเป็นจุดเน้นด้านการศึกษา ที่จะดำเนินการ 6 ด้าน คือ 1) ความมั่นคง 2) การสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน 4) การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม 5) การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 6) การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

2. คุณภาพการจัดการเรียนการสอนภายใต้ความร่วมมือกับสถานประกอบการ ยกระดับการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี ให้ผู้เรียนมีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน คุณภาพการอาชีวศึกษาถือเป็นนโยบายที่สำคัญที่สุด ต้องยอมรับว่าสถานประกอบการเป็นหุ้นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา โดยหน้าที่หลักของสถานศึกษาคือการเตรียมความพร้อมนักศึกษา ก่อนเข้าสู่สถานประกอบการ โดยเฉพาะทักษะขั้นพื้นฐานในแต่ละสาขางาน และการขับเคลื่อนความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการประสานความร่วมมือ อย่างเข้มแข็งระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งเรื่องแผนการฝึก คุรุฝึก การฝึกประสบการณ์นักศึกษาในสถานการณ์จริง การนิเทศ และการประเมินสมรรถนะของนักศึกษาร่วมกัน

3. เร่งยกระดับความสามารถทางภาษา พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบเข้มแข็ง เพื่อเพิ่มทักษะสำหรับการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศที่มาลงทุนในประเทศไทย อาชีวะต้องเน้นการสื่อสารตามลักษณะอาชีพ สนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษา ไปฝึกงานและแข่งขันทักษะในต่างประเทศ

4. ส่งเสริมการเรียนรู้ การใช้ดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทในชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ต้องแก้ไขปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล ต้องพัฒนาผู้เรียนและผู้สอนให้สามารถใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำหรับสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน

5. ความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อยกระดับอาชีวะมาตรฐานสากล อาทิ เยอรมัน ออสเตรเลีย จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ฯลฯ ให้ศึกษาผลสำเร็จแล้วนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียน การสอน และการพัฒนานักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

6. การผลิตและพัฒนากำลังคนให้เพียงพอต่อความต้องการของสถานประกอบการใน ประเด็นผลิตต้องช่วยกันแสวงหาข้อมูลในทุกระดับ โดยเฉพาะระดับจังหวัดซึ่งถือว่าใกล้ชิด

แหล่งข้อมูลมากที่สุด และต่อยอดทักษะอาชีพ หรือเสริมทักษะอาชีพ (Multi Skill) ในสาขาขาดแคลนและเป็นความต้องการในการพัฒนาประเทศ รวมไปถึงการพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการที่สามารถไปประกอบอาชีพได้โดยประสานความช่วยเหลือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการส่งเสริมให้เกิดเป็นธุรกิจ Start Up

7. การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมชาติ 20 ปี และทิศทางการของ 10 อุตสาหกรรมเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0

การประชุมในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน สังกัด สอศ.และบุคลากรจากส่วนกลางได้เป็นแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการอาชีวศึกษาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 และทำความเข้าใจในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ แนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และเป็นการรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0 โดยในระบบจะต้องมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในปริมาณและคุณภาพ พัฒนากำลังคนที่มีทักษะขั้นสูง ให้สามารถนำความรู้และทักษะมาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้โดยผลิตกำลังคนในสาขาใหม่ ที่เป็นอุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้แก่ หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการบิน โลจิสติกส์ อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร เป็นต้น ซึ่งในส่วนของกำกับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น ก็จะมุ่งเน้นการสร้างอาชีพให้กับผู้ว่างงาน ยกระดับศักยภาพและพัฒนาทักษะกำลังแรงงาน (Re-Skills/Up-Skills)

สรุปได้ว่าการขับเคลื่อนของการอาชีวศึกษาได้ดำเนินการและมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศไทย 4.0 การอาชีวศึกษาได้รับการขับเคลื่อนผลักดันที่สำคัญตามนโยบายทั้งกลุ่มอุตสาหกรรมเดิม(First S-Curve) และกลุ่มอุตสาหกรรมอนาคต(New S-Curve) และได้มีการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ได้มีการเปิดหลักสูตร “อาชีวะพรีเมียม” 6 สาขา สาขาที่เปิดได้แก่ สาขาระบบขนส่งทางราง สาขาเมคคาทรอนิกส์และหุ่นยนต์ สาขาช่างอากาศยาน สาขาหุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม สาขาโลจิสติกส์ และสาขาสมาร์ตฟาร์มมิ่ง จับคู่สอนกับวิทยาลัยต่างประเทศ เริ่มภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ผู้จบรับวุฒิ 2 ประเทศ นพ.อุดม คชินทร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวถึงผลการประชุม โครงการเพื่อยกระดับคุณภาพหลักสูตรอาชีวศึกษาตามนโยบายรัฐ หรือ อาชีวะพรีเมียมได้ข้อสรุปว่าในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จะเปิดรับนักศึกษาหลักสูตรอาชีวะพรีเมียมทั้งสิ้น 6 สาขาวิชา โดย 5 สาขาเปิดใน 19 วิทยาลัย ได้แก่

1. สาขาระบบขนส่งทางราง เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เรียน 3 ปี เปิดสอนใน 4 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพ (วก.) บ้านไผ่ วิทยาลัยเทคนิค (วท.) สุราษฎร์ธานี วท.วาปีปทุม และ วท.ชลบุรี โดยมีกลุ่มวิทยาลัยคู่ความร่วมมือ ประกอบด้วย วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาการรถไฟหัวฮั่น วิทยาลัยและอาชีวศึกษาการรถไฟเทียนจิน วิทยาลัยเทคนิคการรถไฟความเร็วสูงหูหนาน และวิทยาลัยการคมนาคมขนส่งสาธารณฉิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน
 2. สาขาเมคคาทรอนิกส์และหุ่นยนต์ เป็นหลักสูตรระดับปวส. เรียน 2 ปีครึ่ง เปิดสอนใน 2 วิทยาลัย ได้แก่ วท.พระนครศรีอยุธยา และวท.มีนบุรี จับคู่กับวิทยาลัยเทคนิคและอาชีวศึกษาเทียนจินไป๋หย่า ประเทศจีน
 3. สาขาช่างอากาศยาน หลักสูตรระดับ ปวส. เรียน 2 ปี อิงมาตรฐานสากลองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization-ICAO) สอนใน 6 วิทยาลัย ได้แก่ วท.ถลาง วท.สัตหีบ วท.ดอนเมือง วท.สมุทรปราการ วท.อุบลราชธานี และ วท.ขอนแก่น จับคู่ความร่วมมือกับสถาบันการบินพลเรือน และสถานประกอบการในประเทศ
 4. สาขาหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม หลักสูตร ปวส. เรียน 2 ปีเปิดสอนใน 4 วิทยาลัย ได้แก่ วท.สมุทรสงคราม วท.สมุทรสาคร วท.สระบุรี และ วท.สุพรรณบุรี จับคู่กับมหาวิทยาลัยในประเทศเยอรมัน ซึ่งองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน จะดำเนินการคัดเลือกมหาวิทยาลัยให้
 5. สาขาโลจิสติกส์ เปิดสอนระดับ ปวส. เรียน 2 ปีครึ่ง สอนใน 1 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี จับคู่กับ Chongqing City Management College : CCMC ของจีน
- นอกจากนี้ สถาบันโคเซ็น ประเทศญี่ปุ่น จะมาจับคู่กับ วท.สุรนารี สอนสาขามอเตอร์นิคส์และหุ่นยนต์ และจับคู่กับวิทยาลัยอาชีวศึกษาเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ชลบุรี สาขาหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นหลักสูตร ปวส. เรียน 5 ปี ต่อเนื่อง รับเด็กจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำหรับสาขาที่ 6 คือ สาขาสมาร์ตฟาร์มมิ่ง ที่จะดำเนินการในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
- ผู้จบการศึกษาหลักสูตรอาชีวะพีริเมียมจะได้รับทวิวุฒิ หรือ 2 วุฒิจาก 2 ประเทศ คือ วุฒิการศึกษาจากประเทศไทย และวุฒิการศึกษาจากวิทยาลัยที่มาจับคู่ประเทศจีน ญี่ปุ่น และเยอรมัน ซึ่งมีแนวคิดกระบวนการเรียนการสอน เด็กจบแล้วสามารถทำงานได้จริงและเป็นเด็กที่มีแนวคิดพัฒนาต่อได้ด้วย มีทักษะการปฏิบัติแบบมืออาชีพ เป็นนานาชาติตอบโจทย์ตลาด อย่างไรก็ตาม จากนี้ทุกวิทยาลัยเร่งรัดทำรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอหลักสูตรให้มีประจุมคณะกรรมการอาชีวศึกษา (กอส.) พิจารณาและรับรอง

สรุปได้ว่า อาชีวศึกษานับได้ว่าเป็นองค์การการศึกษาสำคัญที่มีส่วนผลักดันและขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ประเทศไทย 4.0 ทั้งองค์การการศึกษาของรัฐบาลและเอกชนร่วมมือกันผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตอบสนองความต้องการของภาคประกอบการอาชีวศึกษาจะก้าวไกลได้จะต้องอาศัยกำลังจากทุกฝ่ายและอาชีวศึกษาเอกชนก็เป็นกำลังสำคัญหนึ่งในการผลิตร่วมมือกับรัฐบาลในการสร้างสรรค์บ้านเมืองนี้ด้วยกำลังของอาชีวศึกษาทุกฝ่าย

การจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาตามศาสตร์พระราชา

ศาสตร์พระราชาเป็นศาสตร์พระราชทานจากพระบรมชนกาศิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงพระราชทานพระราชดำริ พระบรมราโชวาท ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักองค์ความรู้ 6 มิติ หลักการทรงงาน 23 ข้อ ยุทธศาสตร์พระราชทาน”เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นศาสตร์ที่เกิดจากการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่อยู่บทหลักของวิทยาศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ มีเหตุผล มีการศึกษาวิจัย มีการทดลองโดยเน้นการศึกษาค้นคว้า และได้ขยายการดำเนินไปสู่ประชาชนชาวไทยในรูปแบบโครงการต่าง ๆ ที่จะเป็นการดำเนินงานที่ประชาชนชาวไทยได้รับประโยชน์ ความหมายของศาสตร์พระราชาโดยการศึกษาจากประวัติความเป็นมาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาศิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และเมื่อได้ประมวลสิ่งต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงกระทำ รวมถึงความหมายจากผู้รู้ต่าง ๆ ความหมายคำว่า “ศาสตร์พระราชาเป็นองค์ความรู้ต่าง ๆ และภูมิปัญญาของพระบรมชนกาศิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานจากวิธีการต่าง ๆ ด้วยความมุ่งหมายที่ต้องการพัฒนา ป้องกันหรือแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์แก่เหล่าพสกนิกรและส่งผลถึงมวลมนุษยชาติทั้งปวงให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง สันติสุข และยั่งยืน” (สุนันท์ ศลโกสม และไพฑูรย์ โปธิสาร, 2561 : 10)

1. ศาสตร์พระราชากับการศึกษา

ศาสตร์พระราชาเป็นองค์ความรู้จากศาสตร์ใน 3 มิติ คือ มิติที่ 1 องค์ความรู้ด้านเนื้อหาจากโครงการพระราชดำริต่าง ๆ มิติที่ 2 องค์ความรู้ด้านเทคนิคกระบวนการพัฒนาตามวิธีทรงงาน และมิติที่ 3 องค์ความรู้ด้านเป้าหมายของการเรียนรู้และการทำงาน ศาสตร์พระราชานำไปสู่หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาต่าง ๆ ตามแนวทาง ดังนี้ (สำนักกรรมมาธิการ 3, 2561 : 11-12)

มิติที่ 1 องค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระในสาขาต่าง ๆ ที่จะต้องนำไปกำหนดเป็นสาระการเรียนรู้หรือเนื้อหาให้ผู้เรียนเรียนรู้ในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ของศาสตร์พระราชา

มติที่ 2 องค์ความรู้ด้านเทคนิคกระบวนการพัฒนาตามวิธีทรงงาน เป็นมติที่ต้องนำวิธีทรงงานของพระราชามาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วย 23 วิธีทรงงานของพระราชามาเพื่อสร้างบุคลิกภาพหรือลักษณะนิสัยการทำงานที่ดี เป็นการเรียนรู้ผ่านเทคนิคกระบวนการจากเนื้อหาต่าง ๆ ในมติที่ 2 ไปสู่เป้าหมายในมติที่ 3 เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจกระบวนการสร้างเจตคติ ค่านิยม และกระบวนการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับหลักคิดเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา(King's model) หรือการเชื่อมโยงวิธีทรงงานทั้ง 23 วิธี เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบให้สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

มติที่ 3 ศาสตร์พระราชาด้านเป้าหมายการเรียนรู้และการทำงาน สอดคล้องกับแนวทางของ UNESCO ที่กำหนดหลักการพื้นฐานของการปรับปรุงการเรียนรู้ของคนในศตวรรษ ที่ 21

ดังนั้นการนำศาสตร์พระราชามาไปปรับใช้ในหลักสูตรของสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้จัดหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นเพื่อให้สถานศึกษามีอิสระในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง คณะกรรมการขับเคลื่อนศาสตร์พระราชามาในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีการนำกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาตัวอย่างเป็นขั้นตอน(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ตั้งแต่ขั้นที่หนึ่ง การเตรียมความพร้อมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และสภาพแวดล้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา การเตรียมความพร้อมของผู้บริหารในการวางนโยบายและแผนปฏิบัติงานในการบริหารจัดการสถานศึกษา การเตรียมความพร้อมของครูเป็นการบริหารจัดการของผู้บริหารแนะนำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการนำศาสตร์พระราชามาไปปฏิบัติงานและปฏิบัติตนให้ถูกต้อง การเตรียมความพร้อมของนักเรียน การจัดระบบในการจัดกิจกรรม และการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเตรียมความพร้อมของชุมชนเป็นการประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนและชุมชนมีการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ขั้นที่สอง การจัดระบบการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่คำนึงถึงหลักความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นที่สาม กิจกรรมของโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดยบูรณาการศาสตร์ของพระราชามาเข้าด้วยกัน เช่น ยุทธศาสตร์พระราชทานหลักองค์ความรู้ 6 มิติ อาจดำเนินการเป็นชมรม กิจกรรมจิตอาสา รวมทั้งบูรณาการกับรายวิชาที่จัดการเรียนการสอน การ

จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนด้วยกันหรือโรงเรียนกับชุมชน และมีจุดประสงค์เสริมสร้างคุณลักษณะของการอยู่อย่างพอเพียงให้กับนักเรียน ครอบครัว และชุมชน ขั้นที่สี่ การดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับการประเมินคุณลักษณะหรืออุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงของผู้บริหาร ครู และบุคลากร นักเรียน และชุมชน เป็นการเกิดขึ้นหลังจากนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการบูรณาการศาสตร์พระราชามาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และขั้นสุดท้าย การสร้างเครือข่ายและขยายผล การสร้างเครือข่ายเป็นการขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษา การขยายผลเป็นการที่โรงเรียนเป็นแกนนำทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากร และนักเรียนสามารถถ่ายทอดประสบการณ์นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน นับเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน(สุนันท์ สลโกสม และ ไพฑูรย์ โปธิสาร, 2561 : 9)

นอกจากนี้ สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ(2561 : 13) ได้เสนอการนำองค์ความรู้ศาสตร์พระราชาไปปรับใช้ในหลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่า การจัดหลักสูตรของสถานศึกษาต้องสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง จึงจะตอบสนองวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา และการพัฒนาประเทศ ดังนั้นสถานศึกษาต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่สอดคล้องระหว่างองค์ความรู้ในศาสตร์พระราชา กับการจัดรายวิชาในการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า

1. ส่วนใดมีความสัมพันธ์กันชัดเจนทั้งเนื้อหา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกระบวนการเรียนรู้วิธีทรงงานของพระราชา ให้จัดลงในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือรายวิชาแต่ละสถานศึกษา แต่ละระดับการศึกษา
2. สาระองค์ความรู้ในศาสตร์พระราชาสัมพันธ์กับหลักสูตร อาจจะเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือวิธีอื่น ๆ
3. หากองค์ความรู้ในศาสตร์พระราชาไม่สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตรก็สามารถจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือจัดสาขาการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

2. การจัดหลักสูตรระดับอาชีวศึกษา

การจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ข้อเสนอและเชิงนโยบายในการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน ของคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา (สำนักกรรมการ 3, 2561 : 39) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

2.1 การจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการหรือการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. บูรณาการในการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์พระราชาหมวดทักษะชีวิต

2. บูรณาการในหมวดทักษะวิชาที่เรียนสัมพันธ์กับศาสตร์พระราชา ได้แก่ กลุ่มทักษะวิชาชีพพื้นฐาน กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ กลุ่มทักษะวิชาเลือก (ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย และปรัชญาของระดับการศึกษานั้น ๆ)

3. บูรณาการหรือจัดรายวิชาเพิ่มเติมตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และปรัชญาของสถาบันการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนหรือท้องถิ่น

4. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในกลุ่มผู้สนใจ ชมรม ชุมนุม หรือองค์กรวิชาชีพของผู้เรียนและบริบทพื้นที่ของสถาบันการศึกษาและความต้องการของผู้เรียน

5. จัดโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่สอดคล้องกับเป้าหมายของสถาบันการศึกษาตามความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน หรือนักศึกษาที่ต้องการฝึกทักษะวิชาชีพของตนเอง ซึ่งอาจปฏิบัติในสถานประกอบการส่วนบุคคล

ในการจัดหลักสูตรในระดับนี้ มีวัตถุประสงค์ของการดำเนินการจัดการศึกษาในหัวข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ มีแหล่งสืบสานศาสตร์พระราชา มีวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่คล้ายกัน การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้เป็นสาระสำคัญ มีความรู้ความสามารถในกระบวนการพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการปฏิบัติที่มีคุณ ธรรมจริยธรรม และมีความสามารถทั้งพุทธิพิสัย(Cognitive domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor domain) และจิตพิสัย (Affective domain)

2.2 การจัดบริบทในห้องเรียนหรือในสถานศึกษาเพื่อการรับรู้ศาสตร์

พระราชา (สำนักกรรมวิธีการ 3, 2560 : 39)

1. จัดแหล่งเรียนรู้ จำลองตัวอย่างการปฏิบัติตามศาสตร์พระราชาในสถานศึกษาให้ผู้เรียนได้สังเกตหรือทดลองฝึกปฏิบัติในรอบปีการศึกษาจนเกิดทักษะ เช่น ทักษะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้สหกรณ์ เกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดการน้ำและการปลูกหญ้าแฝก ตามสาขาวิชาที่เรียนหรือที่เปิดสอน

2. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้โครงการต่าง ๆ สัมพันธ์กับศาสตร์พระราชา ที่ต้องการเรียนรู้และการฝึกนิสัย เช่น โครงการสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ การฝึกอบรม ฝึกค้าขาย ร่วมทุนด้วยสหกรณ์นอกประสงค์ ล้วนเป็นกิจกรรมนอกสถานศึกษา การรักษาป่าไม้ ดิน ด้วยการปลูกป่ารักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2.3 การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียน และสถานศึกษา

สำหรับหลักสูตรควรปฏิบัติ ดังนี้

1. บูรณาการในการเรียนการสอนและรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์พระราชาหมวดทักษะชีวิต

2. บูรณาการในหมวดทักษะวิชาที่เรียนสัมพันธ์กับศาสตร์พระราชากลุ่มทักษะวิชาชีพพื้นฐาน กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ และกลุ่มทักษะวิชาเลือก
3. บูรณาการหรือจัดรายวิชาเพิ่มเติมในวิชาเลือกเสรี ตามวัตถุประสงค์เป้าหมาย ปรัชญาของสถาบันการศึกษา และความต้องการของผู้เรียนหรือท้องถิ่น
4. จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรในกลุ่มผู้สนใจในลักษณะของชมรม ชุมนุม หรือองค์กรวิชาชีพของผู้เรียน บริบทพื้นที่ของสถาบันการศึกษา และความต้องการของผู้เรียน
5. จัดเป็นโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่สอดคล้องกับเป้าหมายของสถาบันการศึกษาตามความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนหรือนักศึกษาที่ต้องการฝึกทักษะวิชาชีพ เพื่อให้รองรับกับมาตรฐานวิชาชีพที่สภาวิชาชีพกำหนด ซึ่งอาจนำโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพไปปฏิบัติในสถานประกอบการได้จริง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดหมายและปรัชญาของสถาบันการศึกษา

2.4 การจัดการกระบวนการเรียนรู้

การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ควรใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ

ประกอบด้วยการรวบรวมข้อมูล(Gathering data) จัดกระทำข้อมูลให้มีความหมายผ่าน โครงสร้าง การคิดวิเคราะห์ วิจัย เพิ่มคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการกระทำ สรุปเป็นความรู้ระดับความคิดรวบยอด(Processing : P) ลงมือปฏิบัติจริงจนนำสู่ผล สรุปความรู้เป็นหลักการหรือองค์ความรู้(Applying and constructing knowledge : Applying) นำความรู้ระดับหลักการหรือองค์ความรู้ไปสื่อสาร นำเสนอให้เห็นเป็นภาพใหญ่เชิงระบบ (Applying and communication : Applying) เพิ่มค่านิยมการคิด มีค่านิยมขั้นสูง(Self-regulating) ผู้เรียนต้องเกิดความเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นผู้สร้างความรู้ระดับความคิดรวบยอด ระดับหลักการ ฝึกปฏิบัติตามตัวอย่างในศาสตร์พระราชาด้วยกระบวนการกลุ่มการเรียนรู้ร่วมกัน และการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงการแบบต่าง ๆ สรุปความรู้จากการลงมือทำและการนำหลักการสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง ขยายความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ในงานอาชีพ ในสังคมผ่านโครงการเรียนรู้รายบุคคล

สรุปได้ว่า การศึกษาอาชีวศึกษามีความเหมาะสมในการนำศาสตร์พระราชมามาใช้ในการจัดทำหลักสูตร การจัดสิ่งแวดล้อม และการจัดการกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพราะการจัดการศึกษาตามศาสตร์พระราชาคือเป็นศาสตร์ที่พัฒนาคนให้มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะ กระบวนการคิดขั้นสูง มีกระบวนการวางแผน ค้นหาคำตอบด้วยการฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะนิสัยที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับศาสตร์พระราชามีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการอาชีวศึกษามีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่แสดงให้เห็นแนวคิดในการจัดการอาชีวศึกษา ดังนี้

กชพร สดเมือง (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการสร้างแบรนด์เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาครัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และเพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการสร้างแบรนด์เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาครัฐ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix method research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) สอบถามความคิดเห็น (Verification) ไปยังกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 426 สถานศึกษา และใช้สถิติในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำเป็นข้อคำถามการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 11 ตัวอย่าง ผลจากงานวิจัยในการผลิตกำลังคนสู่สถานประกอบการยุคไทยแลนด์ 4.0 มี 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์สร้างเสริมค่านิยม 2) ยุทธศาสตร์การปรับภาพลักษณ์ 3) ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ 4) ยุทธศาสตร์การสร้างอาชีวศึกษากับสังคม 5) ยุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้าใจ 6) ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพของกลุ่มอาชีพ

ฉัตรภิมุก อภินันท์โชติกุล และคณะ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง อาชีวทัศน์ในประเทศไทย : กรณีศึกษาบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษากระบวนการจัดการอาชีวศึกษาของภาคธุรกิจ ในฐานะผู้จัดการศึกษาสายอาชีพ 2.ศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้ภาคธุรกิจประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา 3.ศึกษาผลลัพธ์ต่อสังคมที่เกิดจากรูปแบบและหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเป็นการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง จำนวน 23 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึก และทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า 1.กระบวนการจัดการอาชีวศึกษาของภาคธุรกิจ โดยบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) เกิดจากแนวคิดการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาภายใต้หลักการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Work based learning) โดยเริ่มจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาทัศน์ แล้วจึงได้ขยายไปจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ปัญญาทัศน์ และจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาในความร่วมมือภายใต้สัญญาบันทึกข้อตกลง (MOU) โดยยึดวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาทัศน์เป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ เป็นนวัตกรรมการบริหารการศึกษา มีการออกแบบการทำงานร่วมกันระหว่างภาคการศึกษา กับภาคธุรกิจ รูปแบบการเรียนเป็นการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงานโดยยึดหลักการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี (DVT) ประเทศเยอรมนี 2.ปัจจัยและเงื่อนไขที่

ให้ภาคธุรกิจประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านกลยุทธ์ประชาสัมพันธ์และการสรรหาผู้เรียน 2) ปัจจัยด้านกลยุทธ์การเพิ่มสัดส่วนจำนวนผู้เรียนด้านอาชีวศึกษา 3) ปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ 4) ปัจจัยด้านทุนการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสสำหรับนักเรียน ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย 5) ปัจจัยด้านสวัสดิการตำแหน่งงานหลังสำเร็จการศึกษา และ 6) ปัจจัยด้านการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนและกิจกรรมเสริม 3. ผลลัพธ์ต่อสังคมที่เกิดจากรูปแบบและหลักสูตร ได้แก่ 1) ผลลัพธ์ด้านจำนวนผู้เรียนมีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง 2) ผลลัพธ์ด้านความพึงพอใจของสถานประกอบการ มีความพึงพอใจต่อคุณภาพผู้เรียนในระดับดี 3) ผลลัพธ์ด้านอัตรากำลังคนกับความต้องการของภาคธุรกิจ มีสัดส่วนที่สมดุลประสบความสำเร็จทั้งภาคการศึกษาและสถานประกอบการ 4) ผลลัพธ์ด้านสังคม มีสถานศึกษาทุกสังกัดได้เข้าร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาทุกสังกัดมีโอกาสเข้าศึกษาต่อด้านวิชาชีพ จำนวน 121 สถานศึกษา และจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

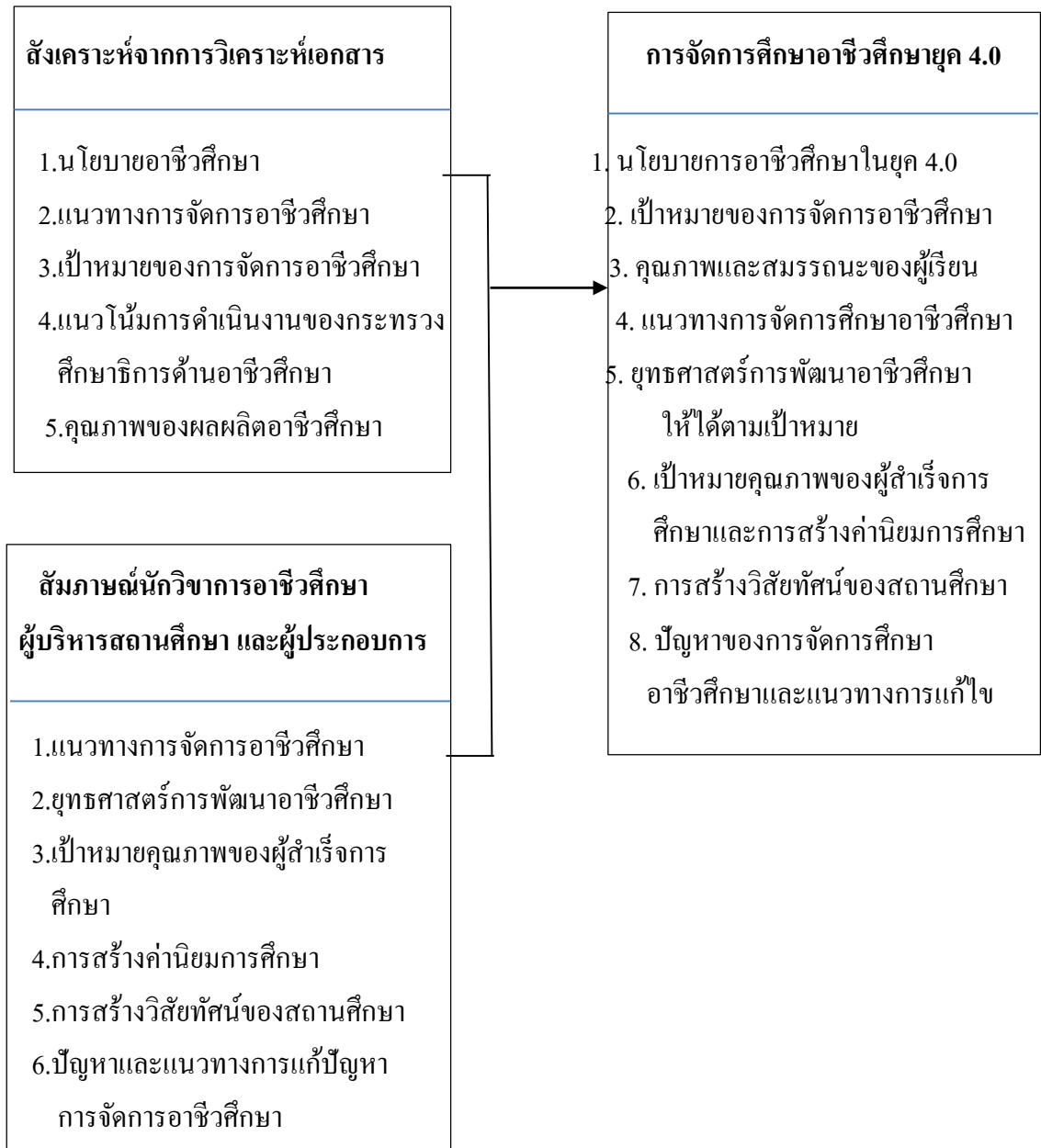
นริศ แก้วศรีนวล. (2557) ได้ทำวิจัย เรื่อง การบริหารวิชาการในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการบริหารวิชาการในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารและครู จำนวน 48 คนจากตัวแบบสถาบันอาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่าง จำนวน 4 วิทยาลัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จำแนกหมวดหมู่ ดีความ สัมเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัย พบว่า มี 5 องค์ประกอบ ๆ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ 3) การพัฒนาทีมงานวิชาการ 4) กระบวนการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดดุลยภาพ และ 5) ภารกิจและขอบข่ายการบริหารวิชาการ สำหรับองค์ประกอบที่เป็นภารกิจและขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่าผู้บริหารและครูในสถาบันอาชีวศึกษามีการบริหารวิชาการตามภารกิจและขอบข่ายเพื่อให้การบริหารวิชาการประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่าง ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย การดำเนินการด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน การบริหารจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผล การนิเทศการศึกษาและพัฒนาครู การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นการจัดให้มีการยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยการสอนซ่อมเสริมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้แก่ครูและผู้เรียน

จากงานวิจัยทั้ง 3 เรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่า มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีวศึกษาทั้งในรูปแบบของการศึกษาพุทธศาสตร์ในการสร้างแบรนด์ของการอาชีวศึกษา การบริหารงานวิชาการในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐและของเอกชน ซึ่งเป็นแนวทางทั่ว ๆ ไปของการศึกษาอาชีวศึกษา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย คุณภาพ สมรรถนะผู้เรียนของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาสู่ประเทศไทย 4.0 จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาจากแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579 แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย 4.0 (ยุค 4.0) นโยบายในการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน และกรอบแนวทางการจัดการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา พันธกิจของสถานศึกษา ความต้องการทักษะแรงงานด้านอาชีวศึกษา การพัฒนาอาชีวศึกษาในยุค 4.0 ข้อเสนอแนะการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาสู่ยุค 4.0 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และสถานประกอบการด้านอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม กำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 2-1 กรอบแนวคิดของการวิจัย



สรุป

การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 และการเตรียมคนไทย 4.0 หรือยุค 4.0 การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้จะเป็นหัวใจสำคัญในการเปลี่ยนผ่านสังคมไทยไปสู่ “สังคมไทย 4.0” นั่นคือ สังคมที่มีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และสังคมที่

มีความสมานฉันท์ (Harmony) การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 และการเตรียมคนไทย 4.0 หรือยุค 4.0 ตามกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว จะก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนเป้าหมายและระบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ กระบวนทัศน์และทักษะของครู หลักสูตร การเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ดังนั้นแนวคิดการจัดการศึกษายุค 4.0 เป็นการพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมใหม่ๆ ประชาชนทุกช่วงวัยมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน พัฒนาศักยภาพของคนไทย มีภูมิคุ้มกันไม่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ที่ไม่ดีทั้งด้านสุขภาพอนามัย และการดำรงชีวิต ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ด้วยตนเอง จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง นำไปสู่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดเป้าหมายอาชีวศึกษาสู่ประเทศไทย 4.0 ในทักษะที่สำคัญคือ 3R และ 8C และเป้าหมายสำคัญคือ เป็นคนไทยที่มีความรู้ ทักษะสูง สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นคนไทยที่มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นคนไทยแบบ Global Thai และเป็นคนไทยที่เป็น Digital Thai ที่สามารถดำรงชีวิต เรียนรู้การทำงาน และประกอบธุรกิจในโลกยุคดิจิทัลอย่างปกติสุข แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579 จึงนำไปสู่แผนพัฒนาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาไว้ 6 ยุทธศาสตร์ ในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยมีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีระบบการจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา ในการขับเคลื่อนสู่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มีการขับเคลื่อน ดังนี้ การขับเคลื่อนแผนพัฒนาอาชีวศึกษาได้มีการขับเคลื่อนโดยมีนโยบายสำคัญที่ส่งเสริมสนับสนุนโดยมีโครงการความร่วมมือจากเครือข่ายจากโครงการสานพลังประชารัฐด้านยกระดับคุณภาพวิชาชีพ โดยการ Rebrand เพื่อจูงใจให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเห็นความสำคัญของการเรียนอาชีวศึกษา Excellent Model School การจัดการศึกษาตาม Demand เป็นตัวตั้ง มี Standard and Certification Center เป็นมาตรฐานวิชาชีพ การจัดการศึกษามีเครือข่ายในความร่วมมือกับสถานประกอบในระบบทวิภาคี ทวิศึกษา ทวิวุฒิ ในการขับเคลื่อนตามแผนการอาชีวศึกษา แสดงให้เห็นว่าการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นองค์กรสำคัญ การขับเคลื่อนของการอาชีวศึกษาได้ดำเนินการและมีความท้าทายอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศไทย 4.0 การอาชีวศึกษาได้รับการขับเคลื่อนผลักดันที่

สำคัญตามนโยบายทั้งกลุ่มอุตสาหกรรมเดิม(First S-Curve) และกลุ่มอุตสาหกรรมอนาคต(New S-Curve) และได้มีการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ได้มีการเปิดหลักสูตร “อาชีวะพรีเมียม” 6 สาขา สาขาที่เปิดได้แก่ สาขาระบบขนส่งทางราง สาขาเมคคาทรอนิกส์และหุ่นยนต์ สาขาช่างอากาศยาน สาขาหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม สาขาโลจิสติกส์ และสาขาสมาร์ตฟาร์มมิ่ง จับคู่สอนกับวิทยาลัยต่างประเทศ เริ่มภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ผู้จบรับวุฒิ 2 ประเทศ นพ.อุดมคชินทร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ กล่าวถึงผลการประชุมโครงการเพื่อยกระดับคุณภาพหลักสูตรอาชีวศึกษาตามนโยบายรัฐ หรือ อาชีวะพรีเมียมได้ข้อสรุปว่าในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จะเปิดรับนักศึกษาหลักสูตรอาชีวะพรีเมียมทั้งสิ้น 6 สาขาวิชา โดย 5 สาขาเปิดใน 19 วิทยาลัย และในการจัดการศึกษา การศึกษาอาชีวศึกษามีความเหมาะสมในการนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการจัดทำหลักสูตร การจัดตั้งแควดล้อม และการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพราะการจัดการศึกษาตามศาสตร์พระราชาคือเป็นศาสตร์ที่พัฒนาคนให้มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะ กระบวนการคิดขั้นสูง มีกระบวนการวางแผน ค้นหาคำตอบด้วยการฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะนิสัยที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับศาสตร์พระราชามีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ 3

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบันตามเป้าหมายและตัวชี้วัด

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 เป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาวเคราะห์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตาม แผนพัฒนาอาชีวศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อเป็นแนวทางด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้สอดคล้องกับยุค 4.0
2. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการอาชีวศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อการส่งนักเรียนไปในหลักสูตรทวิวุฒิ(Dual Degree) 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่เป็น ทวิภาคี(Dual System) จำนวน 4 คน เพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางการจัดการอาชีวศึกษา เป้าหมาย คุณภาพและค่านิยมของผู้สำเร็จการศึกษา ยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ได้ตามเป้าหมาย ปัญหาและ อุปสรรคที่เกิดจากภายในภายนอกสถานศึกษาและแนวทางการแก้ไข

ตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ

การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาดูเอกสารที่เกี่ยวข้อง เอกสารที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่

1. แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579
2. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579)
3. แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579
4. บทความพิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน
5. รายงานการพิจารณาเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดหลักสูตรและกระบวนการ เรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน ของคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สถานิติ บัญญัติแห่งชาติ

1. การวิเคราะห์แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579 ดังนี้

การวิเคราะห์ด้านนโยบายอาชีพศึกษาจากแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579

แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579	ผลลัพธ์/ตัวชี้วัด
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ	1.กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	2.ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีความรู้และสมรรถนะที่ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของผู้ใช้และแผนการผลิต 3 ส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบทวิวุฒิและระบบทวิภาคีในสถานประกอบการที่มีมาตรฐาน 4.พัฒนาความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศเฉพาะด้านตามกลุ่มอุตสาหกรรม
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	5.ส่งเสริมแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมของศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตจริง
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา	6.จัดทำระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และสามารถอ้างอิงและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	7.วิจัยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน

(ต่อ)

แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579	ผลลัพธ์/ตัวชี้วัด
ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบการบริหารการศึกษา	<p>8.ปรับโครงสร้าง ระบบและกลไกการบริหาร และการจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อสร้าง ความเป็นเลิศในศาสตร์/สาขาวิชาที่สถาบันมี ความเชี่ยวชาญ และระบบ วิธีการสนับสนุนให้ ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับ ความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ</p> <p>9.พัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐาน การศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และ จัดระบบการประกันคุณภาพให้สถานศึกษาได้ ตามมาตรฐานการศึกษา</p>

สรุปจากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 สถานศึกษาอาชีวศึกษาควร กำหนดนโยบายให้ครอบคลุมอย่างน้อย 9 รายการเพื่อนำไปวางแผนในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา การวิเคราะห์ด้านเป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาจากแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579

แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579	ผลลัพธ์/ตัวชี้วัด
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ	<p>1.พัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมืองและสร้างจิตสำนึก การยึดมั่นสถาบันหลักของชาติ วิถีประชาธิปไตย ความสามัคคีสมานฉันท์ สันติวิถี การอยู่ร่วมกัน ในสังคมพหุวัฒนธรรมและต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชัน</p>
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	<p>2.กำหนดเป้าหมายการผลิตกำลังคนในสาขาต่างๆ ตามความต้องการของตลาดงานและพัฒนา ประเทศ</p> <p>3.ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และทักษะดิจิทัลของผู้เรียนทุกระดับ</p>

(ต่อ)

แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579	ผลลัพธ์/ตัวชี้วัด
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้</p>	<p>4. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและการบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์ (STEM Education)</p> <p>5. พัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ และหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในอาชีพสาขาต่าง ๆ แบบครบวงจร</p> <p>6. พัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติเสมือนจริง การสร้างสมรรถนะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาวิชา</p> <p>7. พัฒนาหลักสูตรการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ</p> <p>8. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน</p> <p>9. จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะที่สำคัญในสังคมไทย การทำงานเป็นหมู่คณะทั้งในและนอกห้องเรียน</p> <p>10. สนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์สื่อดิจิทัล</p> <p>11. พัฒนารูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่มีมาตรฐานรวมทั้งพัฒนาและจัดระบบการเทียบความรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>12. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>

(ต่อ)

แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579	ผลลัพธ์/ตัวชี้วัด
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้าง โอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา	<p>และหลักของศาสนา</p> <p>13.จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนานวัตกรรม และ ความรับผิดชอบ</p>
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	<p>14.จัดระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบันและสามารถ อ้างอิงและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่าง หน่วยงาน</p> <p>15.รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อการปรับปรุงและ พัฒนาให้ระบบมีความสมบูรณ์ทั้งด้าน software hardware และ people ware</p>
	<p>16.ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการวิจัยองค์ ความรู้และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง เสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>17.ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนรู้/ กิจกรรม/สื่อการเรียนรู้ในการนำแนวปฏิบัติใน การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงและหลักธรรมของศาสนาไปปฏิบัติ</p>

สรุปเป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาจากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้ว่าเป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรที่มีเป้าหมายในการพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีตามหลักประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความสามัคคีต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน พัฒนาหลักสูตรในการส่งเสริมให้มีทักษะและสมรรถนะตามสาขาวิชาชีพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมที่มุ่งไปสู่ความสามารถทางวิชาชีพ จัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการให้มียุทธศาสตร์ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและ

คณิตศาสตร์ ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดสร้างสรรค์ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมของศาสนา นอกจากนี้มีการส่งเสริมผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถที่ให้นักเรียนมีการพัฒนาการวิจัยองค์ความรู้และนวัตกรรมต่าง ๆ มีการจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่อ้างอิงและใช้ประโยชน์ได้ มีการวัดผลและประเมินผลที่ยกระดับมาตรฐานของการศึกษา พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงานต่าง ๆ ต่อต้นสังกัด

การวิเคราะห์ด้านคุณภาพของผู้เรียนจากแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579

แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579	ผลลัพธ์/ตัวชี้วัด
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ	1. มีจิตสำนึกในความจงรักภักดีและธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ 2. มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถจัดการความขัดแย้ง มีความสามัคคี สมานฉันท์ อยู่ร่วมกันในสังคมและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	3. มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษและดิจิทัลอุตสาหกรรม 4. มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ 5. มีความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน 6. มีความสามารถในการออกแบบ คิดค้น นวัตกรรมใหม่
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	7. มีทักษะในศตวรรษที่ 21 8. มีคุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย มีวินัย มีจิตสาธารณะ 9. สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมของศาสนา 10. มีความสามารถคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนานวัตกรรม และความรับผิดชอบ

จากการวิเคราะห์ด้านคุณภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษา ต้องมี องค์ความรู้ ความสามารถ . ในการประกอบอาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ ดำเนินชีวิตตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียงและ

หลักธรรมของศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถจัดการความขัดแย้ง มีความสามัคคี สมานฉันท์ อยู่ร่วมกันในสังคม มีจิตสำนึกในการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษและดิจิทัลอุตสาหกรรม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนานวัตกรรม มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีจิตสาธารณะอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

การวิเคราะห์ด้านสมรรถนะของผู้เรียนจากแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579

สรุปจากแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579 มีสมรรถนะต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านความรู้ความสามารถปฏิบัติงานวิชาชีพได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ
2. ด้านความสามารถในการสื่อสารได้ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย
3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลอุตสาหกรรม
4. มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และพัฒนา

นวัตกรรมเชิงวิจัยได้

5. มีสมรรถนะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานวิชาชีพ
6. มีสมรรถนะการเป็นพลเมืองดีในสังคมไทยและสังคมโลก

2. การวิเคราะห์เอกสารแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ดังนี้

แนວໂນ້ມການດຳເນີນງານຂອງກະຫວັງສຶກຊາຮີກາຣໃນອນາຄຕ(2529 : 42-43) ການຜລິຕ ແລະພັດທະນາຄຳລັງຄນຣອຣັບການພັດທະນາປຣະເທສ ວິເຄຣະາຮ໌ໄດ້ດັ່ງນີ້

1. ສນັບສນຸນການຈັດການສຶກຊາ ການຈັດການຮຶຍນການສອນທວິກາຕີໂດຍການບຸຣຸມາການການ ຮຶຍນຮຸ້ຄວບຄຸ້ບການທຳງານຮ່ວມກັບສູດານປຣະກອບການ

2. ການພັດທະນາລັກສູຣຕຣແລະກະບວນການຮຶຍນຮຸ້ ຜູ້ຮຶຍນໄດ້ຮັບການພັດທະນາກອບຄຸມທັ່ງ 4 ດ້ານ ຄື ດ້ານຄວາມຮຸ້ຄວາມສາມາດ (Head) ດ້ານຈິດໃຈ (Heart) ຄວາມສາມາດໃນການປຣັບຶດງານ (Hand) ມີຄຸນຄາພຣີວິດທີ່ດີ (Health) ມີການດຳຣງຣີວິດໂດຍການນ້ອມນຳເສຣຍຣຸກິຈພອເພີຍງມາໃຊ້ໃນການ ດຳຣງຣີວິດ

3. ການຈັດການຮຶຍນການສອນໃຫ້ໃຊ້ຣະບວນ STEM ສຶກຊາ (Science, Technology, Engineering, and Mathematics)

4. ສາມາດໃຊ້ພາສາອັງຄະຍເພື່ອການສື່ອສາຣໃນຣີວິດປຣະຈຳນັ້ນໄດ້

5. ນຳສັງຄມດິຈິຕັດ (Digital Economy) ມາໃຊ້ປຣະໂຍຣນັ້ນໃນການປຣະກອບອາຣີພ

6. ມີຄຸນຄຣຣມຈຣີຍຣຣຣມ ມີຄຸນຄຸ້ມກັນຕ້ອການປຣື່ຍນປຣະເທສແລະການພັດທະນາປຣະເທສໃນ

ອນາຄຕ

7. ມືອຄຄວາມຮຸ້ ທີ່ຄນໂລຍີ ນວັດຣຣມທີ່ສນັບສນຸນການພັດທະນາປຣະເທສອຳງຍັ່ງືນ

แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาการศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) (2559 : 58-62) วิเคราะห์ได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและ
ประเมินผล

ระดับสถานศึกษา

1. วิจัยและพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบคิด
แก้ปัญหาและค่านิยมเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน
2. จัดหลักสูตรการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างเข้มข้นเพื่อรองรับการทำงาน ต่อยอด
ความรู้เพิ่มเติมเป็นภาษาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี
3. พัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตและจิตอาสา
การจัดการเรียนการสอน
 1. จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น วิพากษ์วิจารณ์
เป็นอย่างดีสร้างสรรค์

2. จัดการเรียนรู้อในการสร้างความตระหนักเรื่องประวัติศาสตร์ของชาติ การอนุรักษ์
ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิต พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

1. พัฒนาคูให้มีศักยภาพในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายใน
การพัฒนาคุณภาพนักเรียน และมีการนำไปใช้อย่างจริงจัง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการ
ของการพัฒนาประเทศ

1. สถานศึกษาร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนในระดับ
อาชีวศึกษาด้วยระบบทวิภาคี
2. ผลิตและพัฒนากำลังคนให้ได้คุณภาพมาตรฐานระดับสากลที่สอดคล้องกับ
ความต้องการของภาคอุตสาหกรรม เทคโนโลยี และภาคธุรกิจด้านการบริการในกลุ่มประเทศ AEC และ
สอดคล้องกับทิศทางนโยบาย Thailand 4.0

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน(CAD) และสร้างนวัตกรรมพัฒนาบทเรียนผ่าน
สื่ออิเล็กทรอนิกส์(Online Tutoring) และจัดระบบการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต(Virtual
Classroom)

สรุปได้ว่า จากแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษา ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ระบุแนวทางในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และแนวทางการปฏิบัติของการจัดหลักสูตรของสถานศึกษา

3. การวิเคราะห์เอกสารแผนพัฒนาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 ดังนี้

จากการวิเคราะห์แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และ แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญมากในการพัฒนาประเทศไทยยุค 4.0

เป้าหมายอาชีวศึกษาสู่ประเทศไทย 4.0 (ยุค4.0)

การอาชีวศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน สายวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีทางด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พณิชยกรรม การท่องเที่ยวและบริการ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) การศึกษาระดับปริญญาสายปฏิบัติการและเทคโนโลยีหรือเทียบเท่า จากการจัดการศึกษาทั้ง 3 ระดับการอาชีวศึกษามีความก้าวหน้าอย่างมาก มีการยกระดับของการจัดการศึกษาให้นักเรียนและนักศึกษาที่มีคุณสมบัติหรือทักษะที่สำคัญคือ 3R ได้แก่ 3R คือ Reading (อ่านออก) Writing (เขียนได้) Arithmetic (คำนวณเป็น) และ 8C ได้แก่

1. Critical Thinking and Problem Solving : มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหาได้
2. Creativity and Innovation : คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม
3. Collaboration Teamwork and Leadership : ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ
4. Communication Information and Media Literacy : ทักษะในการสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ
5. Cross-cultural Understanding : ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม กระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม
6. Computing and ICT Literacy : ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี
7. Career and Learning Skills : ทักษะทางอาชีพและการเรียนรู้
8. Compassion : มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย

ทั้งนี้ คุณสมบัติ 3R และ 8C อาจจะถูกเป็นนามธรรม แต่ก็สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินการได้โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาคควรจัดทำหลักสูตรหรือสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เน้นให้นักเรียนนักศึกษาที่มีคุณสมบัติหรือทักษะดังกล่าว

นอกจากจะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 แล้ว ต้องควบคู่ไปกับการเป็นคนไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 กล่าวคือ 1) เป็นคนไทยที่มีความรู้ และทักษะสูง มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม 2) เป็นคนไทยที่มีจิตสาธารณะ และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 3) เป็นคนไทยแบบ Global Thai มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและสามารถยืนอย่างมีศักดิ์ศรีในเวทีสากล 4) เป็นคนไทยที่เป็น Digital Thai สามารถดำรงชีวิตเรียนรู้ทำงานและประกอบธุรกิจได้อย่างเป็นปกติสุขในโลกยุคดิจิทัล

ดังนั้น ในแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนารอาชีวศึกษาได้ 6 ยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีเป้าหมายดังนี้

1. ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรู้และได้รับการดูแลป้องกันภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่
3. ผู้เรียนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมายดังนี้

1. กำลังคนอาชีวศึกษามีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ
2. การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง
3. การวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ มีเป้าหมายดังนี้

1. กำลังคนด้านการอาชีวศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ สู่ประเทศไทย 4.0

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษามีศักยภาพในการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา

3. หลักสูตรอาชีวศึกษามีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายตามความต้องการในการพัฒนา

4. การพัฒนาความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้าง โอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในด้านการอาชีวศึกษา

1. เพิ่ม โอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษาได้รับบริการทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีเป้าหมายดังนี้

1. ผู้เรียนอาชีวศึกษา มีจิตสำนึก ทักษะคิด ค่านิยม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. ผู้เรียนอาชีวศึกษาสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา มีเป้าหมายดังนี้

1. ระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล

2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

3. พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษาทุกระดับการศึกษา

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาอาชีวศึกษา

แนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมใน โครงการผลักดันแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา การสร้างความรู้ความเข้าใจกับหน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายในการจัดการอาชีวศึกษาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา

2. การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 กับ แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. การปรับปรุง กฎ ระเบียบ และกฎหมายต่าง ๆ ให้เอื้อต่อแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา

4. การสร้างช่องทางให้ภาคีเครือข่ายในการจัดการอาชีวศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวางทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

5. การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แนวคิดและหลักการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา เป็นการติดตามประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการอาชีวศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินทั้งการประเมินกระบวนการจัดการผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โดยสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาเองควบคู่ไปกับการประเมินของหน่วยงานภายในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการกำหนดหลักเกณฑ์การติดตามและประเมินผล ตัวชี้วัดที่ชัดเจน มีมาตรฐานและถูกต้องตามหลักวิชาการ

สรุปจากแผนพัฒนาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 ได้ว่า การผลิตมีนโยบายมุ่งให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการเป็นผู้ 1)มีความรู้และทักษะสูงสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม 2)มีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 3)เป็นคนไทยในระดับสากลโลก มีความภูมิใจในความเป็นไทย 4)เป็นคนไทยในยุคดิจิทัล(Digital Thai) ที่สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุขในสังคมโลกยุคดิจิทัล แนวทางในการจัดการศึกษา ผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน มีการทำการวิจัยสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้อาชีวศึกษาในการเพิ่มผลผลิต โดยมีแนวทางในการขับเคลื่อนโดยการสร้างความร่วมมือกับการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมมือกับสถานประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผลิตกำลังคนในระดับอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป สมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย 4.0

4. การวิเคราะห์จากเอกสารพิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อน

ประเทศไทยที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน(สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม, 2560) ดังนี้
ประเทศไทย 4.0 หรือยุค 4.0 เป็นการพัฒนาประเทศสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลกตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

เป้าหมายของประเทศไทย 4.0

1. เป็นสังคมไทย 4.0 เป็นสังคมที่มีความหวัง เปี่ยมสุข และเป็นสังคมที่มีความเสมอภาค มีความพอเพียง มีสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดี
2. คนไทย 4.0 ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพดี
3. เกษตรกร 4.0 เปลี่ยนแปลงจากผู้ผลิตเป็นผู้ประกอบการทางเกษตรสมัยใหม่ (Smart Farmers) มีการบริหารจัดการที่ดี
4. SME 4.0 สามารถสร้างหรือใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าในสินค้าและบริการ ทำให้มีรายได้สูง มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น
5. มีจังหวัด 4.0 ที่มีการกระจายความเจริญทั่วประเทศ เศรษฐกิจขยายตัว สามารถทำงานในถิ่นฐานบ้านเกิดได้

เป้าหมายของอาชีวศึกษาในการขับเคลื่อนประเทศไทยยุค 4.0 จากการสังเคราะห์เอกสารพิมพ์เขียว Thailand 4.0 ได้สาระสำคัญของการเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 ควบคู่ไปกับการพัฒนาสู่ยุค 4.0 ดังนี้

1. มีความรู้ ความสามารถ และทักษะสูง ที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม
2. เป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
3. เป็นคนไทยที่มีความเป็นสากล มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถยืนอย่างมีศักดิ์ศรีในเวทีสากล
4. สามารถดำรงชีวิต เรียนรู้การทำงาน และประกอบธุรกิจได้อย่างปกติสุขในโลกยุคดิจิทัล

การปรับปรุงการเรียนรู้

1. การปรับเปลี่ยนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่น เพื่อให้ชีวิตอยู่อย่างมีพลังและมีความหมาย(Purposeful Learning)
2. การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ (Generative Learning)
3. การปรับเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะ ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

(Mindful Learning)

4. การปรับเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (Result - Based Learning)

การยกระดับศักยภาพและคุณค่ามนุษย์

จากการสังเคราะห์เอกสาร สรุปได้ว่า การพัฒนาอาชีวศึกษาให้สู่ยุค 4.0 ต้องพัฒนาที่สมดุลใน 4 มิติ ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาผลผลิตของอาชีวศึกษา ดังนี้

1. ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจโดยการใช้นวัตกรรมทางอาชีพ
2. ความอยู่ดีมีสุข อยู่ในสังคมอย่างสงบสุข ดำรงชีวิตภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมานฉันท์
3. การรักษาสິงแวดล้อม รักษาสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ที่คุ้มค่า
4. การยกระดับคุณค่ามนุษย์ มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต มีผลงานที่ปรากฏแก่ชาวโลก

5. การวิเคราะห์จากรายงานการพิจารณา เรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน

การจัดหลักสูตรระดับอาชีวศึกษาสังเคราะห์สังเคราะห์จากการวิเคราะห์เอกสารรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน ของของคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาไว้ (สำนักกรรมการ 3, 2561 : 39) ได้ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียนและสถานศึกษา

1. บูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์พระราชฯ หมวดทักษะชีวิต
2. บูรณาการในหมวดทักษะวิชาที่เรียนสัมพันธ์กับศาสตร์พระราชฯ ได้แก่ กลุ่มทักษะวิชาชีพพื้นฐาน กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ กลุ่มทักษะวิชาเลือก (ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย และปรัชญาของระดับการศึกษานั้น ๆ)
3. บูรณาการหรือจัดรายวิชาเพิ่มเติมตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และปรัชญาของสถาบันการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนหรือท้องถิ่น
4. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในกลุ่มผู้สนใจ ชมรม ชุมนุม หรือองค์กรวิชาชีพของผู้เรียนและบริบทพื้นที่ของสถาบันการศึกษาและความต้องการของผู้เรียน

5. จัดโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่สอดคล้องกับเป้าหมายของสถาบันการศึกษา ตามความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน หรือนักศึกษาที่ต้องการฝึกทักษะวิชาชีพของตนซึ่งอาจปฏิบัติในสถานประกอบการส่วนบุคคล

การจัดหลักสูตรในระดับนี้ มีวัตถุประสงค์ของการดำเนินการจัดการศึกษาในหัวข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ มีแหล่งสืบสานศาสตร์พระราชา มีวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่คล้ายกัน การนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้เป็นสาระสำคัญ มีความรู้ความสามารถในกระบวนการพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการปฏิบัติที่มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความสามารถทั้งพุทธิพิสัย(Cognitive domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor domain) และจิตพิสัย (Affective domain)

การจัดบริบทในห้องเรียนหรือในสถานศึกษาเพื่อการรับรู้ศาสตร์พระราชา

1. จัดแหล่งเรียนรู้ จำลองตัวอย่างการปฏิบัติตามศาสตร์พระราชาในสถานศึกษาให้ผู้เรียนได้สังเกตหรือทดลองฝึกปฏิบัติในรอบปีการศึกษาจนเกิดทักษะ เช่น ทักษะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้สหกรณ์ เกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดการน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก ตามสาขาวิชาที่เรียนหรือที่เปิดสอน

2. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้โครงการต่าง ๆ สัมพันธ์กับศาสตร์พระราชาที่ต้องการเรียนรู้และการฝึกนิสัย เช่น โครงการสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ การฝึกอบรม ฝึกค้าขาย ร่วมทุนด้วยสหกรณ์เอกชนประสงค์ ที่เป็นกิจกรรมนอกสถานศึกษา การรักษาป่าไม้ ดิน ด้วยการปลูกป่ารักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การจัดกระบวนการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูล(Gathering data) จัดกระทำข้อมูลให้มีความหมายผ่าน โครงสร้างการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ เพิ่มคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการกระทำ สรุปเป็นความรู้ระดับความคิดรวบยอด (Processing : P) ลงมือปฏิบัติจริงจนนำสู่ผล สรุปความรู้เป็นหลักการหรือองค์ความรู้(Applying and constructing knowledge : Applying) นำความรู้ระดับหลักการหรือองค์ความรู้ไปสื่อสาร นำเสนอให้เห็นเป็นภาพใหญ่เชิงระบบ (Applying and communication : Applying) เพิ่มค่านิยมการคิด มีค่านิยมขั้นสูง(Self-regulating) ผู้เรียนต้องเกิดความเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นผู้สร้างความรู้ระดับความคิดรวบยอด ระดับหลักการ ฝึกปฏิบัติตามตัวอย่างในศาสตร์พระราชาด้วยกระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกัน และการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงการแบบต่าง ๆ สรุปความรู้จากการลงมือทำและการนำหลักการสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง ขยายความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ในงานอาชีพ ในสังคมผ่านโครงการเรียนรู้รายบุคคล

สรุปได้ว่า การศึกษาอาชีวศึกษามีความเหมาะสมในการนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการจัดทำหลักสูตร การจัดสิ่งแวดล้อม และการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพราะการจัดการศึกษาตามศาสตร์พระราชาก็เป็นศาสตร์ที่พัฒนาคนให้มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะ กระบวนการคิด กระบวนการวางแผน ค้นหาคำตอบด้วยการฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะนิสัยที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับศาสตร์พระราชามีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ

การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องในการจัดการอาชีวศึกษา 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการด้านอาชีวศึกษา
2. ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
3. ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่เป็นทวิภาคี

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการด้านอาชีวศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการด้านอาชีวศึกษา จำนวน 3 คน เลือกแบบเจาะจงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาในระดับนโยบายและการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษา 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอาชีวศึกษาและเป็นผู้ติดต่อประสานงานการส่งนักเรียนไปศึกษาในหลักสูตรทวิภาคี 1 คน

ประเด็นในการสัมภาษณ์

ประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ

1. แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 (ยุค 4.0)
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย
3. เป้าหมายด้านสมรรถนะและการสร้างค่านิยมของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา
4. ปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดจากสถานศึกษาและปัจจัยภายนอกที่มี

อิทธิพลต่อการจัดอาชีวศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง กำหนดเป็นคำถามกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบได้มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ตามคำถาม ดังนี้

ท่านเสนอความคิดเห็นอย่างไร ในเรื่อง

1. แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาสู่ยุคประเทศไทย 4.0
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย
3. เป้าหมายด้านสมรรถนะและค่านิยมของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่ควรจะเป็นในยุคประเทศไทย 4.0
4. ปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดจากสถานศึกษา บัณฑิตภายนอกที่มีอิทธิพลต่อสถานศึกษา และแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ

2. กลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา

ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 2 คน เลือกแบบเจาะจงเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตปริมณฑล 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศของการจัดการอาชีวศึกษา 1 คน

ประเด็นในการสัมภาษณ์

ประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ

1. แนวทางการจัดการศึกษาสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายในยุคประเทศไทย 4.0
2. ความคิดเห็นการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษา
3. คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา
4. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากภายนอกสถานศึกษาและแนวทางการแก้ไข

เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง กำหนดเป็นคำถามกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบได้มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ตามคำถาม ดังนี้

ท่านมีแนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาในสถานศึกษาอย่างไร ในเรื่อง

1. แนวทางการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายยุคประเทศไทย 4.0
2. การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาสถานศึกษา
3. คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา
4. ปัญหาและอุปสรรคจากภายนอกสถานศึกษาและแนวทางการแก้ไข
5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่เป็นทวิภาคี

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมที่เป็นทวิภาคี(Dual System) จำนวน 4 คน เลือกแบบเจาะจงเฉพาะผู้ที่เป็นทวิภาคีกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสาขาอุตสาหกรรม 2 คน และพาณิชย์กรรม 2 คน

ประเด็นในการสัมภาษณ์

ประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ

1. สถานประกอบการต้องการผู้สำเร็จการศึกษาสาขาใดเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมและ
พันธชยกรรมในยุคประเทศไทย 4.0

2. สมรรถนะของนักศึกษาที่สถานประกอบการต้องการ

2.1 สมรรถนะด้านความรู้

2.2 สมรรถนะด้านทักษะกระบวนการ

2.3 สมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรม

3. แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการผลิตนักศึกษาตามความต้องการ
ของสถานประกอบการ

4. การมีส่วนร่วมในการผลิตนักศึกษาของสถานประกอบการ

เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง กำหนดเป็นคำถามกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบได้มี
อิสระในการแสดงความคิดเห็น ในประเด็นคำถาม ดังต่อไปนี้

1. สถานประกอบการต้องการผู้สำเร็จการศึกษาสาขาใดเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมและ
พันธชยกรรมในยุคประเทศไทย 4.0

2. สมรรถนะของนักศึกษาที่สถานประกอบการต้องการ

2.1 สมรรถนะด้านความรู้

2.2 สมรรถนะด้านทักษะกระบวนการคุณธรรมจริยธรรม

2.3 สมรรถนะด้านทักษะกระบวนการ

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของสถานศึกษาเพื่อ
ผลิตนักศึกษาให้ได้ตามความต้องการของสถานประกอบการ

4. สถานประกอบการจะมีส่วนร่วมในการผลิตนักศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. มีจดหมายติดต่อขอสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อการติดต่อในการขอ
สัมภาษณ์

2. การสัมภาษณ์มีวิธีการสัมภาษณ์ โดยนัดหมายวันและเวลา กับผู้ให้สัมภาษณ์ทาง
โทรศัพท์

3. เนื่องจากในช่วงเวลาเก็บข้อมูลในเดือนเมษายน 2563 เป็นช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID19) จึงเลื่อนเวลาการสัมภาษณ์เป็นเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2563 โดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ จำนวน 8 คน ใช้เวลาคนละประมาณ 40-55 นาที และมีการสัมภาษณ์ทาง อีเมล จำนวน 1 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์จากการสัมภาษณ์เป็นข้อความเชิงพรรณนา ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา
2. เป้าหมายคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาและการสร้างค่านิยมการศึกษา
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย
4. การสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา
5. ปัญหาของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและแนวทางแก้ไข

สรุป

การเก็บข้อมูลทุกข้อมูมิเป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อวิเคราะห์แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นหัวข้อนำเสนอเป็นการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพคนให้สอดคล้องกับยุค 4.0 โดยได้วิเคราะห์จากยุทธศาสตร์จากแผนการศึกษาชาติพุทธศักราช 2560-2579 ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ และผลลัพธ์/ตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษาควรได้กำหนดนโยบายให้ครอบคลุมอย่างน้อย 9 รายการเพื่อในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา และด้านเป้าหมายการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาจากแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579 ได้ว่าเป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรที่มีเป้าหมายในการพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีตามหลักประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความสามัคคี ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน พัฒนาหลักสูตรในการส่งเสริมให้มีทักษะและสมรรถนะตามสาขาวิชาชีพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมที่มุ่งไปสู่ความสามารถทางวิชาชีพ จัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการให้ม้องค์ความรู้ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์ ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดสร้างสรรค์ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมของศาสนา นอกจากนี้มีการส่งเสริมผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถที่นำให้นักเรียนมีการพัฒนาการวิจัยองค์ความรู้และนวัตกรรมต่าง ๆ มีการจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่อ้างอิงและใช้ประโยชน์ได้ มีการวัดผลและประเมินผลที่ยกระดับมาตรฐานของการศึกษา พร้อมทั้ง

รายงานผลการดำเนินงานต่าง ๆ ต่อด้านสังกัด และจากการวิเคราะห์ด้านคุณภาพของผู้เรียน อาชีวศึกษาต้องมี องค์ความรู้ ความสามารถ ในการประกอบอาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ ดำเนินชีวิต ตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมของศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถจัดการ ความขัดแย้ง มีความสามัคคี สมานฉันท์ อยู่ร่วมกันในสังคม มีจิตสำนึกในการธำรงรักษาสถาบัน หลักของชาติ มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษและดิจิทัลอุตสาหกรรม มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนานวัตกรรม มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีจิตสาธารณะอยู่ใน สังคมอย่างมีความสุข และจากแผนพัฒนาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 ได้ว่า การผลิตมีนโยบายมุ่ง ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการเป็นผู้ 1)มีความรู้และทักษะสูงสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม 2)มี จิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 3)เป็นคนไทยในระดับสากลโลก มีความภูมิใจใน ความเป็นไทย 4)เป็นคนไทยในยุคดิจิทัล(Digital Thai) ที่สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้ อย่างเป็นปกติสุขในสังคมโลกยุคดิจิทัล แนวทางในการจัดการศึกษา ผลิตกำลังคนให้ตรงกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน มีการทำการวิจัยสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ อาชีวศึกษาในการเพิ่มผลผลิต โดยมีแนวทางในการขับเคลื่อนโดยการสร้างความร่วมมือกับการจัด การศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมมือกับสถานประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผลิตกำลังคนในระดับอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีสมรรถนะหลักและสมรรถนะ ทั่วไป สมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย 4.0 นอกจากนี้การศึกษอาชีวศึกษามีความเหมาะสมในการนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการจัดทำ หลักสูตร การจัดสิ่งแวดล้อม และการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพราะการจัดการศึกษา ตามศาสตร์พระราชซึ่งเป็นศาสตร์ที่พัฒนาคนให้มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิด ทักษะ กระบวนการคิด กระบวนการวางแผน ค้นหาคำตอบด้วยการฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะนิสัยที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับศาสตร์พระราชามีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการด้านอาชีวศึกษา 3 คน จาก สถานประกอบการอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม 4 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 คน สรุป จากประเด็นการสัมภาษณ์ได้เป็น แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ยุทธศาสตร์การพัฒนา อาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย เป้าหมายคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาและการสร้างค่านิยม การศึกษา การสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยปัญหาของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่สำคัญมี ดังนี้

1. นโยบายในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาอาชีว

ศึกษาที่ชัดเจน ระบุเป้าหมายยุทธศาสตร์ไว้ แต่ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณในการลงทุน อุปกรณ์การศึกษาซึ่งต้องใช้งบประมาณสูง

2. สถานศึกษาบางแห่งเปิดสาขาตามความสามารถของผู้สอนโดยคำนึงถึงปริมาณมากกว่าความต้องการของตลาดแรงงาน และสาขาบางสาขาไม่สามารถปิดสาขาได้ทั้งที่ตลาดแรงงานไม่ต้องการ สาเหตุที่ปิดไม่ได้เพราะมีบุคลากรการสอนอยู่แล้วในสถานศึกษานั้น

3. ผู้ปกครองนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่านิยมแบบเดิม ๆ ในการคิดว่าผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำไปเรียนที่ไหนไม่ได้จึงไปเรียนอาชีวศึกษา

4. การจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคียังไม่สามารถดำเนินการได้ในบางสถานศึกษา เพราะสถานประกอบการบางแห่งไม่สามารถรับนักศึกษาได้

5. ปัจจัยภายในที่เป็นตัวจักรสำคัญคือ ครูผู้สอนไม่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการมาก่อนทำให้การจัดการเรียนการสอนการปฏิบัติงานไม่สมบูรณ์ อีกประการหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนสู่ศตวรรษที่ 21 เชื่อมโยงกับการสอนสู่ยุค 4.0 ทำให้ผู้สอนยังไม่มี ความชำนาญในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ และการใช้ดิจิทัลศึกษา

6. ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและทันสมัย และมีการบริหารสถานศึกษาบนฐานของข้อมูลของเศรษฐกิจและความต้องการของตลาด คุณสมบัตินี้มีหลายสถานศึกษายังก้าวไปไม่ถึง

7. โครงการความร่วมมือระหว่างการศึกษาระดับอาชีวศึกษา กับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการนำโลกอาชีพสู่แก่นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นนโยบายที่ทำให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

8. ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาระหว่างสถาบันของอาชีวศึกษา ทำให้ค่านิยมของการเรียนอาชีวศึกษาของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีไม่ยอมศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพราะคิดว่าการเรียนอาชีวศึกษาเป็นของนักเรียนที่เกเรและไม่เก่งทางวิชาการ

บทที่ 4

การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามแผนพัฒนาอาชีวศึกษา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อเป็นแนวทางด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้สอดคล้องกับยุค 4.0
2. การศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา
3. การเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0

การศึกษาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามแผนพัฒนาอาชีวศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อเป็นแนวทางด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้สอดคล้องกับยุค 4.0

การนำเสนอการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 ในตอนนี้ นำเสนอเรื่อง

1. นโยบายการอาชีวศึกษาในยุค 4.0
2. เป้าหมายของการจัดอาชีวศึกษา
3. คุณภาพและสมรรถนะของผู้เรียน

ทั้ง 3 ข้อได้จากการสังเคราะห์เอกสาร 5 รายการ ได้แก่ 1) แผนการศึกษาชาติ

พุทธศักราช 2560-2579 2) แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579) 3) แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 4) บทความพิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน 5) รายงานการพิจารณาเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดหลักสูตรและกระบวนการ เรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน ของคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สรุปเป็นประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

นโยบายการอาชีวศึกษา ในยุค 4,0

1. กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบัน

หลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีความรู้และสมรรถนะที่ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของผู้ใช้และแผนการผลิต
3. ส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบทวิวุฒิและระบบทวิภาคีในสถานประกอบการที่มีมาตรฐาน
4. พัฒนาความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศเฉพาะด้านตามกลุ่มอุตสาหกรรม
5. ส่งเสริมแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมของศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตจริง
6. จัดทำระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และสามารถอ้างอิงและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล
7. วิจัยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน
8. ปรับโครงสร้าง ระบบและกลไกการบริหารและการจัดการสถานศึกษา อาชีวศึกษาเพื่อสร้างความเป็นเลิศในศาสตร์/สาขาวิชาที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ และระบบ วิธีการสนับสนุนให้ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ
9. พัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนด และจัดระบบการประกันคุณภาพให้สถานศึกษาได้ตามมาตรฐานการศึกษา

เป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษา

เป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษา

1. มีความรู้ ความสามารถ และทักษะสูงในการสร้างสรรค์นวัตกรรม
2. เป็นผู้มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
3. เป็นคนไทยที่มีความเป็นสากล มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถยืนอย่างมีศักดิ์ศรีในเวทีสากล
4. สามารถดำรงชีวิต เรียนรู้การทำงาน และประกอบธุรกิจได้อย่างปกติสุขในโลกยุคดิจิทัล

การยกระดับศักยภาพและคุณค่ามนุษย์

1. ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจโดยการใช้นวัตกรรมทางอาชีพ
2. ความอยู่ดีมีสุข อยู่ในสังคมอย่างสงบสุข ดำรงชีวิตภายใต้แนวคิด

เศรษฐกิจพอเพียง มีความสมานฉันท์

3. การรักษาสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ที่คุ้มค่า
4. การยกระดับคุณค่ามนุษย์ มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต มีผลงานที่ปรากฏแก่ชาวโลก

คุณภาพและสมรรถนะของผู้เรียน

1. มีจิตสำนึกในความจงรักภักดีและธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ
2. มีคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปฏิบัติงานตามสาขาวิชาชีพสามารถจัดการความขัดแย้ง มีความสามัคคี สมานฉันท์ อยู่ร่วมกันในสังคมและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน
3. มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษ และดิจิทัลอุตสาหกรรม
4. มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ
5. มีความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน
6. มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์
7. มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีความสามารถคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนานวัตกรรม
8. มีคุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย มีวินัย มีจิตสาธารณะ
9. สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมของศาสนา

การศึกษาแนวทางการปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา

แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

1. เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาต้องมีอุปกรณ์และสื่อการสอนที่มีราคาแพง ดังนั้นทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องมีการประสานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และสถานประกอบการในการส่งเสริมระบบทวิภาคี (Dual System) ทวิศึกษา (Dual Education) หรือ ทวิวุฒิ (Dual Degree) ให้เพิ่มมากขึ้นอย่างครอบคลุมทุกภาคการศึกษาของอาชีวศึกษา และทุกจังหวัด
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอาชีวศึกษาควรประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตร หรือปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรตรงกับความต้องการ

ต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ เท่าที่ผ่านมาเพียงการสอบถามความต้องการของสถานประกอบการเท่านั้น

3. การพัฒนาผู้บริหารและการพัฒนาครูผู้สอนที่หน่วยงานของรัฐ ได้จัดขึ้นเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาสู่เป้าหมายประเทศไทย 4.0 ควรจะได้มีการติดตามผลในรูปแบบของการนิเทศและคู่มือที่เกิดขึ้นเพื่อได้พัฒนารูปแบบของการพัฒนาบุคลากรได้ถูกต้องตรงประเด็นที่สามารถนำไปใช้ได้

4. การกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาอาชีวศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับกระทรวงศึกษาธิการ ควรมีความยืดหยุ่นในการปรับปรุงรายวิชาบางรายวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ

5. สร้างความตระหนักและส่งเสริมให้แก่สถานศึกษาในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ(ICDL)

6. ต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้นักเรียนที่ผลิตขึ้นได้มาตรฐานวิชาชีพ มีงานทำ มีความสามารถในการสร้างรายได้ มีการทำผลงานเป็นที่ประจักษ์ จะเป็นการยอมรับของผู้ปกครองและนักเรียนที่เรียนดี

7. สำหรับปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาระหว่างสถาบันของอาชีวศึกษา ทำให้ค่านิยมของการเรียนอาชีวศึกษาของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีไม่ยอมศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพราะคิดว่าการเรียนอาชีวศึกษาเป็นของนักเรียนที่เกเรไม่เก่งทางวิชาการนั้น ผู้เสนอแนวทางเป็นผู้อำนวยการศึกษาทั้ง 2 คน คือ หน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องช่วยกันร่วมมือในการแก้ไขอย่างจริงจัง นั่นคือ ฝ่ายดูแลความสงบเรียบร้อยของหน่วยงานรัฐ ฝ่ายกระทรวงศึกษาธิการ และฝ่ายสถานศึกษา โดยเฉพาะฝ่ายสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องร่วมมือกับครูในการควบคุมดูแล ออกแบบการจัดการเรียนการสอนในการปฏิบัติงานของนักศึกษาในรูปแบบโครงการพัฒนานวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

การเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0

การเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0 ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการอาชีวศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อการส่งนักเรียนไปในหลักสูตรทวิวุฒิ(Dual Degree) 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่เป็นทวิภาคี(Dual System) จำนวน 4 คน สังเคราะห์เป็นหัวข้อสำคัญดังนี้

1. แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย
3. คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาและการสร้างค่านิยมการศึกษาอาชีวศึกษา
4. การสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

แนวทางการจัดการอาชีวศึกษา

1. การกำหนดเป้าหมายการผลิตกำลังคนในสาขาต่าง ๆ ตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศในยุคประเทศไทย 4.0 การจัดการศึกษาต้องสอดคล้องตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นไปตามกลุ่มอุตสาหกรรมเดิม โดยการต่อยอด (First S-Curve) และอุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) และจากสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 ทำให้ต้องมีการพัฒนาการแพทย์จากการใช้สมุนไพร และมีการพัฒนาด้าน Digital การเกษตร และเทคโนโลยีอุตสาหกรรมสมุนไพร การแปรรูปอาหารเสริม การทำเกษตรแบบ Smart Farmer

2. การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาทุกสาขา นอกจากการจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรจากกลุ่มเดิมไปสู่หลักสูตรที่ Advance ขึ้นโดยมีการออกแบบหลักสูตรมีทั้ง Reskill ให้ทันต่อการเกิด Digital Disruption และ Upskill เป็นการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่เพื่อเพิ่มมาตรฐานวิชาชีพ และ Newskill เป็นการพัฒนาหลักสูตรสมัยใหม่ให้ทันกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอาจแยกกลุ่มเป้าหมายเช่น กลุ่มนักศึกษาและช่างฝีมือที่ขาดความรู้ทางเทคนิคด้าน ICT และเทคโนโลยีใหม่ๆ ควรจัดหลักสูตรระยะสั้นเพื่อ Upskill และ Reskill สำหรับกลุ่มผู้ว่างงานและผู้ด้อยโอกาสควรจัดหลักสูตรอบรมทักษะใหม่ New skill เพื่อให้สามารถทำงานยุคใหม่ได้ รวมทั้งการอบรมให้ผู้สูงอายุด้านสุขภาพ Wellness หรือทำงานบางประเภทได้

3. การจัดการศึกษาโดยมีความร่วมมือกันหลายฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และสถานประกอบการ เน้นระบบทวิภาคีกับสถานประกอบการเพื่อให้มีการปฏิบัติจากสถานการณ์ในสถานประกอบการ เพราะในสถานประกอบการมี Mass Production ที่ทำให้ผู้เรียนมีมาตรฐานวิชาชีพ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาวิชาชีพ

4. การจัดการศึกษาต้องมีการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบรรจุกิจกรรม หรือการเรียนให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกอาชีพตั้งแต่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้มี

ความคิดและสำรวจความถนัดของตนเองโดยมีครูเป็นผู้แนะแนวและให้ความช่วยเหลือในการเลือกเรียนต่อสายอาชีพได้ตามความถนัด

5. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้ประชาชนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี การศึกษาระดับอาชีวศึกษาควรมีการจัดหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการพัฒนาตนเองในทุกช่วงวัย ทุกคนในวัยทำงานต้องมีทั้ง Reskill และ Upskill และมีหลักสูตรสำหรับ Aging Society เพื่อให้มีอาชีพรายได้เลี้ยงตนเอง

6. การจัดการศึกษาต้องเน้นทั้งสมรรถนะในการปฏิบัติงาน คุณธรรมและจริยธรรมวิชาชีพ เป็นผู้มีความรู้ ความคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ แก้ปัญหาได้ และผู้สำเร็จการศึกษาต้องสามารถทำงานได้ในลักษณะ Multi-skill นั่นคือ การปฏิบัติงานของคนหนึ่งคนต้องมีทักษะในการทำงานทดแทนกันได้ ในลักษณะ 1 คนสามารถทดแทนคนมากกว่า 1 คนได้

7. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนอกจากเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพแล้วต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี สร้างจิตสำนึกการยึดมั่นสถาบันหลักของชาติ วิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิถี การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน มีการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุขภายใต้แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

8. การจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาต้องคำนึงถึงผลผลิตที่มีความรอบรู้ด้าน Digital Literacy และ ความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาทางธุรกิจ การค้าอุตสาหกรรม ได้แก่ ภาษาจีน เกาหลี ญี่ปุ่น

9. สามารถทำงานวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น โดยเน้นนักศึกษาที่เรียนเก่งให้พัฒนาไปสู่นวัตกรรมที่สามารถเรียนรู้ต่อยอดพัฒนาสินค้าและนวัตกรรมใหม่ๆ ได้ และนักศึกษapakติให้เป็นผู้ปฏิบัติที่สามารถใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในกระบวนการผลิต การบริการ และการบำรุงรักษา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย

การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมายของการอาชีวศึกษาสู่ยุค 4.0 มียุทธศาสตร์ดังนี้

1. คุณภาพของการจัดศึกษาระดับอาชีวศึกษาต้องให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและสถานประกอบการ และผลิตนักศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ
2. การผลิตนักศึกษาต้องศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานเป็นหลัก (Demand Approach) ไม่ผลิตโดยคำนึงถึงปริมาณเป็นหลัก (Supply Approach) และต้องผลิตให้มีความสมดุลระหว่างความต้องการของตลาดกับปริมาณการผลิต

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยจัดให้มีการเรียนการสอนแบบทวิภาคี
4. ระบบการจัดการของสถานศึกษาต้องมีประสิทธิภาพ มีการบริหารงานบนฐานของข้อมูล (Big Data) ทั้งด้านความต้องการตลาดแรงงาน ผู้เรียนผู้ลาออก สาขาวิชาชีพที่ต้องการ การบริหารจัดการภายในอยู่บนหลักของธรรมาภิบาล
5. การพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณค่า ได้มาตรฐานวิชาชีพ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี นวัตกรรม และความต้องการของผู้ใช้นักศึกษาในทุกสาขาวิชาชีพ โดยมีกระบวนการที่ถูกต้องและทันสมัย ดังนี้
 - 5.1 การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพโดยเป็นการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งระดับความรู้ ทักษะ และความสามารถ และเป็นการลดหลักสูตรที่ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานออกไป
 - 5.2 การพัฒนาหลักสูตรทั้ง Reskill, Upskill และ New-skill ตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งหลักสูตรของผู้สูงอายุให้ทันสมัยตามระยะเวลาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบท และนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป
 - 5.3 การปรับปรุงหลักสูตรของทั้งสายประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ให้ลดการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาในสายสังคมศึกษา หรือให้มีการยืดหยุ่นตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและนวัตกรรม
6. พัฒนาครูของอาชีวศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพและเป็นครูมืออาชีพ
 - 6.1 ครูอาชีวศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้มีประสบการณ์ในการสอนภาคปฏิบัติ เน้นการสอนภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี พัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี มีเทคนิคการสอนที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามศตวรรษที่ 21 (ในช่วงปีการศึกษา 2560 เป็นต้นมา สถาบันการศึกษาอาชีวศึกษาได้มีการจัดอบรมและพัฒนาผู้สอนอาชีวศึกษาตามยุทธศาสตร์ของการสอนระดับอาชีวศึกษาเป็นต้นมา)
 - 6.2 เพิ่มหลักสูตรฝึกอบรมที่เป็นทักษะเฉพาะทาง (Intensive Short Course Training Program) เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้แก่ครู
7. จัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) เพิ่มมากขึ้น ศูนย์การเรียนรู้อาชีพ (Vocational Learning Center) ศูนย์ฝึกอบรม (Training Center) ที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและมีทักษะใหม่ที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและ

นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มเติมแบบหลักสูตรที่เป็นสถานศึกษาที่เลี้ยงให้กับสถานศึกษา อาชีวศึกษาอื่น ๆ จากศูนย์ที่นำร่อง จำนวน 44 แห่ง 11 กลุ่มอาชีพ

คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาและการสร้างค่านิยมการศึกษาอาชีวศึกษา

คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

1. มีความรู้ด้านดิจิทัล (Digital Literacy) มีทักษะ ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล The International Computer Driving License (ICDL) ตามมาตรฐานวิชาชีพ
2. มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ทั้งภาษาสากล ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น ซึ่งเป็นภาษาทางธุรกิจ และอุตสาหกรรมที่นำมาใช้ในประเทศและสถานประกอบการ
3. มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรมของผู้ปฏิบัติงาน มีวินัย มีความรับผิดชอบ เสียสละเพื่อส่วนรวม มีพื้นฐานของการปฏิบัติแบบ 5ส ในสถานประกอบการ
4. สถานประกอบการมีการยอมรับในการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาได้ตามมาตรฐานคุณวุฒิของมาตรฐานวิชาชีพ มีใบรับรองจากสถาบันคุณวุฒิมาตรฐานวิชาชีพ หรือสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน รวมทั้งส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับการรับรองจากองค์กรภายนอก Certified Body เช่นในสาขาด้านไอที การโรงแรม เครื่องปรับอากาศ ช่างเชื่อม ช่างไฟฟ้า เป็นต้น
5. มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในคุณลักษณะ 4Cs ดังนี้
 - C ที่ 1 Creativity and Innovation การคิดสร้างสรรค์และต่อยอดให้เกิดรูปธรรมในการปฏิบัติงาน
 - C ที่ 2 Critical Thinking and Problem Solving การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีระบบ มีความคิดเชิงวิจรณญาณสามารถแก้ปัญหาได้
 - C ที่ 3 Communication สื่อสารได้ถูกต้องเหมาะสม สื่อสารได้ทุกบริบทที่แตกต่าง หลากหลาย รวมถึงการใช้ภาษาได้มากกว่า 1 ภาษา
 - C ที่ 4 Collaboration การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม มีการปรับตัว ยืดหยุ่นได้ ยอมรับความสามารถและความแตกต่างของบุคคลควบคู่กันไปกับการมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีจิตอาสา
6. มีความสามารถในการวิจัยพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต การบริการ การบำรุงรักษา
7. มีความสามารถในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตน พัฒนางาน มีการแสวงหาความรู้เชิงปฏิบัติการ (Know-How)

การสร้างค่านิยมของผู้สำเร็จการศึกษา

สถานศึกษาต้องสร้างคุณภาพคน มาตรฐานงาน คุณภาพสถานศึกษา และการสร้างความก้าวหน้าในอาชีพให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน

1. เยาวชนไม่นิยมศึกษาอาชีวศึกษา เนื่องจากค่านิยมใบปริญญาของสังคมไทยที่นิยมเรียนสายสามัญเพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา การสร้างค่านิยมใหม่ต้องมีการจัดการสายอาชีพตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้นักเรียนได้สำรวจความต้องการและความถนัดของตนเองจากการให้ศึกษาเกี่ยวกับโลกอาชีพ

2. ผลผลิตจากสถานศึกษาต้องเน้นให้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ(มาตรฐานสากล) สามารถคิดค้นนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ และการใช้เทคโนโลยีให้ครอบคลุม ICDL เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน

3. ค่านิยมอยู่ที่สถานศึกษาต้องพัฒนาให้การจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพและความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน ผู้สำเร็จการศึกษามีงานทำ มีรายได้เป็นที่ประจักษ์

4. นักศึกษาต้องปรับความคิด ความเชื่อ(Mindset) ของตนเอง ปรับความคิดจากความเป็นผู้ถูกจ้างเป็นเจ้าของธุรกิจ โดยมีผู้ปกครองให้การสนับสนุน โดยให้สถานศึกษาอาชีวศึกษามีการปรับความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษา นักศึกษา และผู้ปกครองให้รับรู้และตั้งมั่นในการเป็นเจ้าของกิจการตั้งแต่วันแรกที่เข้าศึกษาโดยมีการ โน้มน้าวให้ผู้เรียนได้ต่อยอดกิจการของผู้ปกครอง หรือคิดค้นการประกอบธุรกิจของตนเอง

การสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

การสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกคนในองค์กร รวมถึงนักการ ภารโรง เพื่อกำหนดเป้าหมายสูงสุดร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม การกำหนดวิสัยทัศน์อย่างกว้าง ๆ โดยมีสาระครอบคลุมให้นักเรียนเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถเท่าทันเทคโนโลยี นวัตกรรม การรักษาดูแลสิ่งแวดล้อม มีการใช้ภาษาในการสื่อสารทางธุรกิจ อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการกำหนดวิสัยทัศน์ต้องพุ่งเป้าไปที่ข้อความที่ท้าทายในเรื่องนวัตกรรม การจัดการศึกษาของ S-Curve ทั้ง First Curve และ New Curve ขึ้นอยู่กับสถานศึกษานั้นเป็นสถานศึกษาด้านอุตสาหกรรม หรือ พาณิชยกรรม ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาและบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ

สรุป

การนำเสนอการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 นำเสนอผลการวิจัยเป็น 2

แนวทาง แนวทางแรกเป็นแนวทางการจัดการศึกษาตาม แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2560-2579 แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 บทความพิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความ มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน และรายงานการพิจารณาเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดหลักสูตรและ กระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน ของคณะกรรมการการศึกษาและการ กิจา สถาบันบัณฑิตแห่งชาติ สรุปได้เป็นนโยบายการอาชีวศึกษาในยุค 4.0 เป้าหมายของการจัด การศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 4 ข้อรายการ และเป้าหมายของการยกระดับศักยภาพและคุณค่านุชย์ 4 รายการ ส่วนคุณภาพและสมรรถนะของผู้เรียนมีหัวข้อใหญ่ ๆ 9 รายการ แนวทางที่สองเป็นการ เสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0 และการศึกษาปัญหา การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและแนวทางการแก้ปัญหา ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและ นักวิชาการอาชีวศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อการส่งนักเรียนไปใน หลักสูตรทวิวุฒิ (Dual Degree) 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่เป็นทวิภาคี (Dual System) จำนวน 4 คน สังเคราะห์เป็นแนวทางการ จัดการศึกษาอาชีวศึกษา ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย คุณภาพของผู้สำเร็จ การศึกษาและการสร้างค่านิยมการศึกษาอาชีวศึกษา และการสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ตลอดจนมีการให้ข้อคิดที่สรุปเป็นปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและแนวทางการแก้ปัญหา

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอาชีวศึกษาและข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ ประมวลเป็นผลสรุปเพื่อข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะ ในการวิจัย ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 ในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 สรุปได้ดังนี้
การศึกษาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามแผนพัฒนาอาชีวศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
กับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อเป็นแนวทางด้านการสร้างความสามารถในการ
แข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้สอดคล้องกับยุค 4.0

สรุปเป็นนโยบายการอาชีวศึกษาในยุค 4.0 เป้าหมายของการจัดอาชีวศึกษา คุณภาพ
และสมรรถนะของผู้เรียนได้ดังนี้

1. **นโยบายการอาชีวศึกษา ในยุค 4.0** เป็นนโยบายเกี่ยวกับการผลิต การพัฒนาคนให้
ได้มาตรฐานวิชาชีพ และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน พัฒนาคนให้มีความเป็นเลิศเฉพาะ
ด้านและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ให้มีความสามารถในการใช้การวิจัยองค์ความรู้และพัฒนา
คิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ สถานศึกษาจัดระบบกลไกบริหารให้เป็นสถาบันที่มีความเป็นเลิศทาง
วิชาการ พัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ มีการบริหาร
สถานศึกษาโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน รวมถึงการจัดการศึกษาที่ร่วมมือกับ
สถานประกอบการในระบบทวิภาคีและระบบทวิวุฒิ นโยบายที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ส่งเสริม
ในแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมของศาสนา ส่งเสริม
สร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. **เป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษา** เป้าหมายของผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีความรู้
ความสามารถ มีทักษะขั้นสูงในการสร้างสรรค์นวัตกรรม มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อ
ส่วนรวม เป็นคนไทยที่เป็นสากล มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถดำรงชีวิตเรียนรู้การทำงาน
และประกอบธุรกิจได้อย่างปกติสุขในโลกยุคดิจิทัล การยกระดับคุณภาพและคุณค่ามนุษย์ มีความ
มั่นคงทางเศรษฐกิจโดยใช้นวัตกรรมทางอาชีพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ
พอเพียง มีความสมานฉันท์ รักษาสิ่งแวดล้อม มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี มีผลงานนวัตกรรมเป็น
ที่ปรากฏต่อชาวโลก

3. **คุณภาพและสมรรถนะของผู้เรียน** มีจิตสำนึกในความจงรักภักดีและธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ มีคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปฏิบัติตนตามสาขาวิชาชีพ มีความสามารถในการสื่อสารใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ อีกอย่างน้อย 1 ภาษา มีความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ สามารถคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรม มีคุณลักษณะสำคัญของคนในสังคมไทย มีวินัย มีจิตสาธารณะ ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมของศาสนา มีความสามัคคี สมานฉันท์

การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและแนวทางการแก้ไข

การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและแนวทางการแก้ไข มีดังนี้

1. การลงทุนด้านอุปกรณ์การอาชีวศึกษาต้องใช้งบประมาณสูง ดังนั้นควรจัดให้มีการฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการขนาดใหญ่ในระบบทวิภาคี
2. สถานศึกษาบางแห่งเปิดสอนตามความสามารถของผู้สอน โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้นต้องพัฒนาการผลิตตามความต้องการมากกว่าปริมาณการผลิต
3. ผู้ปกครองนักเรียนมีค่านิยมแบบเดิม ๆ ว่า คนเรียนอาชีวศึกษาเป็นคนเรียนไม่เก่ง ดังนั้นในการเปิดภาคเรียนตั้งแต่ปีการศึกษาแรกควรได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างทางสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนในการชี้แจงให้เห็นความสำคัญและความก้าวหน้าของการเรียนทางอาชีวศึกษา
4. การขาดประสบการณ์ในการสอนของครูในเชิงการปฏิบัติจึงไม่ชำนาญในการปฏิบัติการสอนภาคปฏิบัติ ดังนั้นการสอนในระบบทวิภาคีจึงมีความสำคัญมาก
5. การพัฒนาผู้บริหารและครูในการจัดบริหารจัดการสถานศึกษา ควรได้มีการติดตามผล การนิเทศ และศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาครูและสถานศึกษาให้ถูกทาง
6. ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาทำให้ค่านิยมของนักเรียนที่เรียนดีและผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนดีไม่อยากจะเข้าศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายปกครอง กระทรวงศึกษาธิการ และสถานศึกษาควรร่วมมือกันในการดูแลป้องกันแก้ไขในเรื่องนี้

การเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0

การเสนอแนวทางทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0 เสนอตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาอาชีวศึกษา ได้แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0 ครอบคลุมประเด็น

1. แนวทางการจัดการอาชีวศึกษา ดังนี้

- 1.1 กำหนดเป้าหมายในการผลิตกำลังคนในสาขาต่าง ๆ ตามความต้องการโดย
ต่อยอดอุตสาหกรรมเดิมและอุตสาหกรรมอนาคต
- 1.2 ควรมีหลักสูตร Reskill, Upskill, Newskill
- 1.3 การจัดการศึกษามีความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะ
สถานประกอบการ โดยการเน้นระบบทวิภาคี
- 1.4 การจัดการศึกษาควรมีการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐานโดยการให้ได้เรียนรู้โลกอาชีพตั้งแต่เด็ก เพื่อให้เด็กได้สำรวจความถนัด ความเข้าใจในการ
เลือกเรียนวิชาชีพของตนเองได้
- 1.5 สถานศึกษาควรมีหลักสูตรระยะสั้นในการพัฒนาอาชีพทั้งคนที่กำลังทำงาน
ควรมีทั้ง Reskill และ Upskill และ Aging Society
- 1.6 มีการจัดการศึกษาเน้นทั้งสมรรถนะการปฏิบัติงาน คุณธรรมจริยธรรม
วิชาชีพ สามารถทำงานในลักษณะหลายทักษะของการทำงาน (Multi-skill)
- 1.7 รูปแบบการจัดการศึกษานอกจากเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามมาตรฐาน
วิชาชีพแล้วต้องพัฒนาให้เป็นพลเมืองดี
- 1.8 การจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาต้องคำนึงถึงผลผลิตด้านที่มีความรอบรู้ Digital
Literacy และสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาอื่น ๆ ที่เป็นภาษา
ทางธุรกิจและอุตสาหกรรม
- 1.9 สามารถทำงานวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน และ
มีความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย

- 2.1 คุณภาพของการจัดการศึกษา ต้องสอดคล้องกับตลาดแรงงานและสถาน
ประกอบการ และได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ
- 2.2 การผลิตให้ยึดหลักความต้องการของตลาดแรงงาน (Demand Approach)
- 2.3 มีความร่วมมือกับสถานประกอบการจากการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ
ภาคี
- 2.4 ระบบบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีการบริหารบนฐานของข้อมูล
- 2.5 มีการพัฒนาหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรให้ได้มาตรฐานวิชาชีพ ท้นต่อ
การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยมีการพัฒนาหลักสูตรจากการให้สถาน
ประกอบการมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรและสาระสำคัญในการเรียน

2.6 การพัฒนาครูและผู้บริหาร ควรมีการติดตาม การนิเทศ และการประเมินผล
ที่เกิดขึ้น

2.7 จัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นให้ได้ตามบริบทของสถาน
ศึกษา

3. คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

3.1 ความรู้ความสามารถด้านดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลตามมาตรฐาน
วิชาชีพ

3.2 มีทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสารทางธุรกิจและอุตสาหกรรม ทั้งภาษา
อังกฤษ ภาษาจีน และภาษาอื่น ๆ

3.3 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรมของวิชาชีพ มีวินัย ความ
รับผิดชอบ เสียสละเพื่อส่วนรวม

3.4 สถานประกอบการมีการยอมรับในการผลิตของผู้สำเร็จการศึกษาโดยมี
มาตรฐานรับรองจากสถาบันรับรองคุณวุฒิมาตรฐานวิชาชีพ

3.5 มีคุณลักษณะในด้านการคิดสร้างสรรค์ มีความคิดเชิงระบบ มีความคิดเชิง
วิจรณญาณสามารถแก้ปัญหาได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความสามารถทำงานเป็นทีม

3.6 มีความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการ
ปฏิบัติงาน

3.7 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตน พัฒนางาน มีการ
แสวงหาความรู้ในการพัฒนางาน

4. การสร้างค่านิยมของผู้สำเร็จการศึกษา

4.1 จัดกิจกรรมหรือการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้นักเรียนระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่โลกอาชีพ และเป็นการสำรวจความสนใจ และความ
ถนัดตั้งแต่เริ่มต้นการศึกษา

4.2 การผลิตนักศึกษาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ สร้างงานที่มีคุณค่าเป็นที่ประจักษ์
แก่สาธารณชน

4.3 ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องมีงานทำ มีรายได้สูงเป็นที่
ประจักษ์แก่สาธารณชน

4.4 การเปลี่ยนค่านิยมต้องทำไปพร้อม ๆ กันทั้ง นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนจาก
การทำความเข้าใจของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0 มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศ เพราะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความมั่นคง มั่นคง และยั่งยืน โดยมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน มีคณะกรรมการพัฒนาอาชีวศึกษาคอยกำกับติดตาม รวมทั้งจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ
2. กระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการกำหนดสัดส่วนจำนวนผู้เรียนสายสามัญและสายอาชีวศึกษาที่ชัดเจน และมีการกำกับติดตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ให้เปิดรับนักเรียนนักศึกษาให้เป็นไปตามสัดส่วนที่กำหนด
3. กรมอาชีวศึกษาควรมีการศึกษาความต้องการแรงงานสาขาวิชาชีพต่างๆ ของผู้ประกอบการที่ชัดเจน และกำหนดแผนจำนวนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งยุบหรือลดสาขาวิชาชีพที่มีความต้องการน้อย
4. ภาครัฐควรจัดงบประมาณเฉพาะเพื่อเป็นทุนการศึกษาให้กับนักเรียนอาชีวศึกษาที่ครอบครัวมีฐานะยากจน เพื่อเป็นการส่งเสริมจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา และเป็นการกระจายรายได้ระยะยาวให้ประชาชน สร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม ส่งเสริม สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศ
5. ควรมีกฎหมายกำหนดให้บริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีรายได้ขั้นต่ำ เช่น 100 ล้านบาทต่อปี หรือมีพนักงาน 100 คนขึ้นไป ต้องสนับสนุนการศึกษาอาชีวศึกษา โดยต้องร่วมมือกับสถานศึกษารับนักศึกษาในระบบทวิภาคีเข้าไปศึกษา ฝึกอบรมเพื่อช่วยกันพัฒนาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ โดยผู้ประกอบการควรได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีเพิ่ม
6. ควรมีหน่วยงานในการฝึกอบรมพัฒนาครู อาจารย์ของสถาบันอาชีวศึกษาต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐ และภาคเอกชน โดยมีงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อพัฒนาครู อาจารย์ให้มีความรู้ ทักษะทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพทั้งครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา หลักสูตร รวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และให้แข่งขันกับนานาประเทศ

2. สถานศึกษาอาชีวศึกษาควหาความร่วมมือกับสถาบันอาชีวศึกษาในต่างประเทศ เพื่อส่งครู อาจารย์ นักศึกษาไปฝึกอบรมร่วมกับการพัฒนาหลักสูตร การแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักเรียนเพิ่มมากขึ้น

3. สมาคมอุตสาหกรรมแขนงต่าง ๆ และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ควรมาช่วยเหลือ สนับสนุนสถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างจริงจังในการพัฒนาการเรียนการสอน อาชีวศึกษา รวมทั้งการส่งบุคลากรที่มีประสบการณ์สูงมาช่วยสอน ฝึกอบรม การสนับสนุน เครื่องมือ เครื่องจักร การพัฒนาหลักสูตร การรับนักเรียนระบบทวิภาคี เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการสามารถหักค่าใช้จ่ายไปลดภาษีได้สองเท่า และเป็นการช่วยสังคมประเทศชาติที่เป็นประโยชน์คุ้มค่า

4. การทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ขัดขวางการพัฒนาการอาชีวศึกษาและสร้างปัญหาให้สังคม ดังนั้นภาครัฐ โดยกระทรวงศึกษาธิการ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงยุติธรรม ศาลยุติธรรม และตำรวจจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด รวดเร็ว และนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ โดยให้การอบรม สร้างนิสัย ทัศนคติที่ถูกต้อง

5. สถานศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละแห่งควรสร้างความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพที่มีความถนัด เพื่อผลิตนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความรู้ ทักษะ สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามต้องการของผู้ประกอบการ เพื่อสร้างมาตรฐานการศึกษาและชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการเรียนอาชีวศึกษาในแบบปกติ แบบทวิภาคี และแบบทวิศึกษา ว่ามีจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละแบบอย่างไร เพื่อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษานำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม เข้าร่วมโครงการทวิภาคีในการผลิตนักเรียนนักศึกษากับสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อให้ภาครัฐนำไปกำหนดนโยบายให้ภาคเอกชน/อุตสาหกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีวศึกษาของประเทศ

3. ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษายังคงมีอยู่ในปัจจุบัน จึงควรมีการศึกษาวิจัย ปัญหา สาเหตุ พฤติกรรมของการทะเลาะวิวาท และแนวทางแก้ปัญหาที่มีสัมฤทธิ์ผล เพื่อลดปัญหาให้ครอบครัวและสังคม

บรรณานุกรม

- กชพร สดเมือง. “ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการสร้างแบรนด์เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาครัฐ”, วารสารร่วมพัฒน มหาวិทยาลัยเกริก, ปีที่ 37 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2562. หน้า 94-104.
- กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมกิจการศึกษานักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560.
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพ. Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สถาบันการจัดการความรู้เพื่อสังคม, 2559.
- นัชรักมุก อภินันท์โชติสกุล อภิชัย พัชเสน นัทรวรรยัญญ์ องค์กรสิงห์. “อาชีวศึกษาน้อมนำในประเทศไทย : กรณีศึกษาบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)”, SOUTHEAST BANGKOK JOURNAL, Vol. 4 No. 1 January – June 2018. หน้า 115 – 129.
- นริศ แก้วสีนวน. “การบริหารวิชาการในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐ”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557.
- วนิชย์ อ่วมศรี (2560). เอกสารการประชุมผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2560. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2560
- สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน ของคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2561
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2560.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง(พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. แผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัทพริกหวานกราฟฟิต จำกัด, 2560.

สุนันท์ สลโกสุม และไพฑูรย์ โพธิสาร. “ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาการศึกษา”, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, ฉบับเสริม ครบรอบ 12 ปี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ (ธันวาคม 2561). หน้า 9-21.

ภาคผนวก

ผนวก ก

ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์

- | | |
|--|------|
| 1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญทางการศึกษาอาชีวศึกษา | 3 คน |
| 2. Human Resource Manager ของสถานประกอบการ | 1 คน |
| 3. ผู้จัดการฝ่ายสรรหาและคัดเลือกบุคลากรศูนย์การศึกษา | 1 คน |
| 4. ผู้จัดการฝ่ายพัฒนาทุนมนุษย์และองค์กร | 1 คน |
| 5. ประธานสมาพันธ์ SME ไทย | 1 คน |
| 6. ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา | 2 คน |

ที่

เมษายน 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ข้าพเจ้าผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษายุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นผลงานส่วนหนึ่งการศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) การวิจัยนี้ต้องมีข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านการศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งท่านเป็นผู้มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในด้านนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้สัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาต่อไป

การสัมภาษณ์ขออนุญาตให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร อาจารย์ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ท่านและขออนุญาตให้ผู้สัมภาษณ์ได้เรียนนัดหมายเวลากับท่านตามที่ท่านสะดวก ท่านจะอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์เป็นการโดยตรง หรือสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ หรือสัมภาษณ์ทางออนไลน์ตามที่ท่านจะสะดวก และจะให้ผู้สัมภาษณ์ติดต่อกับท่านภายหลัง

หวังอย่างยิ่งในการให้ความอนุเคราะห์จากท่านจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกสุม โทรศัพท์ 08-1817-7684 E-mail : sunan.so@northbkk.ac.thผศ.ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร โทรศัพท์ 08-1831-9514 E-mail : paitoon.po@northbkk.ac.th

ที่

เมษายน 2563

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ข้าพเจ้าผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้ทำวิจัย เรื่องการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษายุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นผลงานส่วนหนึ่งการศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) ในการวิจัยนี้ต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของสถานประกอบการเพื่อเป็นประโยชน์ในการผลิตนักเรียนได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งท่านเป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหารงานอุตสาหกรรม และสถานประกอบการ จึงขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ท่านเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาต่อไป

การสัมภาษณ์ขออนุญาตให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร อาจารย์ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ท่านและขออนุญาตให้ผู้สัมภาษณ์ได้เรียนนัดหมายเวลากับท่านตามที่ท่านสะดวก ท่านจะอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์เป็นการโดยตรง หรือสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ หรือสัมภาษณ์ทางออนไลน์ตามที่ท่านจะสะดวก และจะให้ผู้สัมภาษณ์ติดต่อกับท่านภายหลัง

หวังอย่างยิ่งในการให้ความอนุเคราะห์จากท่านจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกสุม โทรศัพท์ 08-1817-7684 E-mail : sunan.so@northbkk.ac.thผศ.ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร โทรศัพท์ 08-1831-9514 E-mail : paitoon.po@northbkk.ac.th

ที่

เมษายน 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ข้าพเจ้าผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษายุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นผลงานส่วนหนึ่งการศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) การวิจัยนี้ต้องมีข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านการศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งท่านเป็นผู้มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในด้านนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้สัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาต่อไป

การสัมภาษณ์ขออนุญาตให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สลโกสุม และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร อาจารย์ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ท่านและขออนุญาตให้ผู้สัมภาษณ์ได้เรียนนัดหมายเวลากับท่านตามที่ท่านสะดวก ท่านจะอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์เป็นการโดยตรง หรือสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ หรือสัมภาษณ์ทางออนไลน์ตามที่ท่านจะสะดวก และจะให้ผู้สัมภาษณ์ติดต่อกับท่านภายหลัง

หวังอย่างยิ่งในการให้ความอนุเคราะห์จากท่านจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ผศ.ดร.สุนันท์ สลโกสุม โทรศัพท์ 08-1817-7684 E-mail : sunan.so@northbkk.ac.thผศ.ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร โทรศัพท์ 08-1831-9514 E-mail : paitoon.po@northbkk.ac.th

ผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

4. ปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดจากสถานศึกษา ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อสถานศึกษา และ แนวทางการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สำหรับสถานประกอบการประกอบการ

แบบสัมภาษณ์

- 1. ความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาสาขาใด เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ในยุคประเทศไทย 4.0

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 2. สมรรถนะของนักศึกษาที่สถานประกอบการต้องการ

- 2.1 สมรรถนะด้านความรู้

.....

.....

.....

.....

.....

- 2.2 สมรรถนะด้านทักษะกระบวนการ

.....

.....

.....

.....

.....

- 2.3 สมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรม

.....

.....

.....

.....

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อผลิตให้ได้ตามความต้องการ
ของสถานประกอบการ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. สถานประกอบการจะมีส่วนร่วมในการผลิตนักศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ผู้อำนวยการสถานศึกษา

แบบสัมภาษณ์

1. แนวทางการจัดการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายในยุคประเทศไทย 4.0

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ความคิดเห็นการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษา

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากภายนอกสถานศึกษา และแนวทางการแก้ไข

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....

5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	ดร. สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง	
ตำแหน่งวิชาการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	
วัน เดือน ปีเกิด	4 มกราคม 2508	
การศึกษา	พ.ศ. 2530	วศ.บ. (วิศวกรรมไฟฟ้า) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
	พ.ศ. 2533	วศ.ม. (วิศวกรรมไฟฟ้า) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	พ.ศ. 2539	M.B.A. (Finance) The George Washington University, U.S.A.
	พ.ศ. 2545	Ph.D. (Educational Administration) Illinois State University, U.S.A.

ประวัติการทำงานโดยย่อ

พ.ศ. 2533-2537	อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2539-2543	รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยสยามบริหารธุรกิจ
พ.ศ. 2544-ปัจจุบัน	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยธนบุรีกรุงเทพฯ

ตำแหน่งปัจจุบัน รองอธิการบดีอาวุโส
มหาวิทยาลัยธนบุรีกรุงเทพฯ
6/999 ซอยพหลโยธิน 52 แขวงคลองถนน
เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร 10220

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษายุค 4.0

ผู้วิจัย ผศ.ดร.สิทธิพร ประวัตินรุ่งเรือง หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ตำแหน่ง รองอธิการบดีอาวุโส มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 กำหนด ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา คือ เพื่อปรับเปลี่ยนให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีในสังคม และเพื่อเตรียมคนไทยให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตสำหรับศตวรรษที่ 21 เชื่อมโยงสู่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ได้มีการศึกษาสภาพการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ได้แก่ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและของโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสังคมผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น แต่ประชากรวัยแรงงานวิชาชีพพลดลง ประชากรต้องมีทักษะในศตวรรษที่ 21 และความต้องการกำลังคนยุค 4.0

กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมอาชีวศึกษาจึงได้ดำเนินการขับเคลื่อนการอาชีวศึกษาตาม ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาการศึกษาชาติพุทธศักราช 2560-2579 มีการจัดทำมาตรฐานและการรับรองมาตรฐาน(Standard and Certification Center) เป็นการจัดทำและหาทางเลือกที่เหมาะสม ร่วมกันในการสร้างมาตรฐานวิชาชีพอาชีวศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและนำไปใช้อย่างทั่วถึงทั้งใน ภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมทั้งส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพอาชีวศึกษา นอกจากนี้มีการจัดการ การศึกษาทวิภาคีในประเทศและระบบทวิภาคี(Dual System) กับต่างประเทศโดยสำนักงาน คณะกรรมการอาชีวศึกษา ได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน ระบบทวิภาคีกับสาธารณรัฐออสเตรเลียซึ่งเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านอาชีวศึกษาทวิภาคี นอกจากนี้ยังมีโครงการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมีธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเพิ่มโอกาส ทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงาน และเพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายไปสู่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา และจากแผนพัฒนา

อาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดสาระสำคัญของเป้าหมายด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาชีวศึกษาไว้ว่า มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ลักษณะนิสัยและทักษะทางปัญญา ด้านสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางาน ด้านสมรรถนะวิชาชีพ เป็นความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่อชีพ และได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ในแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา 6 ยุทธศาสตร์ แต่ละยุทธศาสตร์ได้กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด มีแนวทางการปฏิบัติงานไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้สถานศึกษาได้ปฏิบัติได้โดยอิสระ ดังนั้นควรได้ศึกษาวิจัยการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในยุค 4.0 น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและจะเป็นข้อมูลที่เป็นแนวทางที่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการศึกษา สำหรับสถานอาชีวศึกษาหลาย ๆ สถานศึกษาได้มีแนวทางปฏิบัติได้ตามเป้าหมายของแผนพัฒนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามแผนพัฒนาทางอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมายและตัวชี้วัด เพื่อเป็นแนวทางด้านสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้สอดคล้องกับยุค 4.0
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและแนวทางการแก้ปัญหา
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** เป็นการศึกษาวิจัยที่เป็นการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาในระดับแนวคิด หลักการ แนวทางการบริหารจัดการในระดับการบริหารไม่เน้นในรายละเอียดของการปฏิบัติ
2. **ขอบเขตด้านประชากร** ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการด้านอาชีวศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา และผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

1.1 เป็นการวิเคราะห์เอกสารจาก แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2579 กับแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา

1.2 ประเด็นในการวิเคราะห์ ได้แก่ นโยบายการอาชีวศึกษาในยุค 4.0 เป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษา คุณภาพของผู้เรียน และสมรรถนะของผู้เรียน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

2.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการด้านอาชีวศึกษา จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่เป็นทวิภาคี (Dual System) จำนวน 4 คน

2.1 ประเด็นในการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้เป็น แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย เป้าหมายคุณภาพ และการสร้างค่านิยมของผู้สำเร็จการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากภายนอกสถานศึกษาและแนวทางการแก้ไข

ผลการวิจัย

1. **นโยบายการอาชีวศึกษา ในยุค 4.0** เป็นนโยบายเกี่ยวกับการผลิต การพัฒนาคนให้ได้มาตรฐานวิชาชีพ และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน พัฒนาคนให้มีความเป็นเลิศเฉพาะด้านและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ให้มีความสามารถในการใช้การวิจัยองค์ความรู้และพัฒนา ค้นคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ สถานศึกษามีความเป็นเลิศทางวิชาการ พัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ รวมถึงการจัดการศึกษาที่ร่วมมือกับสถานประกอบการในระบบทวิภาคีและระบบทวิวุฒิ มีการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมของศาสนา ส่งเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. **เป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษา** ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถ มีทักษะขั้นสูงในการสร้างสรรค์นวัตกรรม มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นคนไทยที่เป็นสากล มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถดำรงชีวิตเรียนรู้การทำงานและประกอบธุรกิจได้อย่างปกติสุขในโลกยุคดิจิทัล มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยใช้นวัตกรรมทางอาชีพ

ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมานฉันท์ รักษาสิ่งแวดล้อม มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี มีผลงานนวัตกรรมเป็นที่ปรากฏต่อชาวโลก

3. **คุณภาพและสมรรถนะของผู้เรียน** มีจิตสำนึกในความจงรักภักดีและธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ มีคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปฏิบัติตนตามสาขาวิชาชีพ มีความสามารถในการสื่อสารใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ อีกอย่างน้อย 1 ภาษา มีความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ สามารถคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรม

4. การเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับยุค 4.0

4.1 กำหนดเป้าหมายในการผลิตกำลังคนในสาขาต่าง ๆ ตามความต้องการโดยต่อ ยอดอุตสาหกรรมเดิมและอุตสาหกรรมอนาคต มีความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งภาครัฐเอกชน และเฉพาะสถานประกอบการ โดยการเน้นระบบทวิภาคี

4.2 การจัดการศึกษาควรมีการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการให้ได้เรียนรู้โลกอาชีพตั้งแต่เด็ก เพื่อให้เด็กได้สำรวจความถนัด ความเข้าใจในการเลือกเรียนวิชาชีพของตนเองได้

4.3 สถานศึกษาควรมีหลักสูตรระยะสั้นในการพัฒนาอาชีพทั้งคนที่กำลังทำงาน ควรมีทั้ง Reskill และ Upskill และ Aging Society สมรรถนะการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ คุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพ สามารถทำงานในลักษณะหลายทักษะของการทำงาน (Multi-skill)

4.4 หลักสูตรอาชีวศึกษาต้องคำนึงถึงผลผลิตด้านความรู้ Digital Literacy และสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาทางธุรกิจและอุตสาหกรรม

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษาให้ได้ตามเป้าหมาย

5.1 คุณภาพของการจัดการศึกษา ต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ (Demand Approach) และได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ จากความร่วมมือกับสถานประกอบการจากการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคี

5.2 ระบบบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีการบริหารบนฐานของข้อมูล และมีการพัฒนาหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรให้ได้มาตรฐานวิชาชีพ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยมีการพัฒนาหลักสูตรจากการให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรและสาระสำคัญในการเรียน

6. คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

6.1 ความรู้ความสามารถด้านดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลตามมาตรฐาน

วิชาชีพ มีทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสารทางธุรกิจและอุตสาหกรรม ทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาอื่น ๆ

6.2 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรมของวิชาชีพ มีวินัย ความเป็นมิตร ชอบช่วยเหลือเพื่อนร่วม

6.3 มีคุณลักษณะในด้านการคิดสร้างสรรค์ มีความคิดเชิงระบบ มีความคิดเชิงวิจรรณญาณสามารถแก้ปัญหาได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความสามารถทำงานเป็นทีม มีความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน

7. การสร้างค่านิยมของผู้สำเร็จการศึกษา

จัดกิจกรรมหรือการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่โลกอาชีพ และเป็นการสำรวจความสนใจ และความถนัดตั้งแต่เริ่มต้นการศึกษา ผลิตรายการนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ สร้างงานที่มีคุณค่าเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน มีงานทำ มีรายได้สูงเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน

8. การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาและแนวทางการแก้ไข

8.1 การลงทุนด้านอุปกรณ์การอาชีวศึกษาต้องใช้งบประมาณสูง ดังนั้นควรจัดให้มีการฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการขนาดใหญ่ในระบบทวิภาคี

8.2 ผู้ปกครองนักเรียนมีค่านิยมแบบเดิม ๆ ว่าคนเรียนอาชีวศึกษาเป็นคนเรียนไม่เก่ง ดังนั้นการเปิดภาคเรียนปีการศึกษาแรกควรได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างทางสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนเพื่อชี้แจงให้เห็นความสำคัญและความก้าวหน้าของการเรียนอาชีวศึกษา และปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาทำให้ค่านิยมของนักเรียนที่เรียนดีและผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนดีไม่ยอมให้บุตรหลานเข้าศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายปกครอง กระทรวงศึกษาธิการ และสถานศึกษาควรร่วมมือกันในการดูแลป้องกันแก้ไข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศ เพราะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน มีคณะกรรมการพัฒนาอาชีวศึกษาคอยกำกับติดตาม รวมทั้งจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ

1.2 ภาครัฐควรจัดงบประมาณเฉพาะเพื่อเป็นทุนการศึกษาให้กับนักเรียน

อาชีวศึกษาที่ครอบครัวมีฐานะยากจน เพื่อเป็นการส่งเสริมจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษา และเป็นการกระจายรายได้ระยะยาวให้ประชาชน สร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม ส่งเสริม สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศ

1.3 ควรมีกฎหมายกำหนดให้บริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีรายได้ขั้นต่ำ เช่น 100 ล้านบาทต่อปี หรือมีพนักงาน 100 คนขึ้นไป ต้องสนับสนุนการศึกษาอาชีวศึกษา โดยต้องร่วมมือกับสถานศึกษารับนักเรียนระบบทวิภาคีเข้าไปศึกษา ฝึกอบรมเพื่อช่วยกันพัฒนาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ โดยผู้ประกอบการควรได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีเพิ่ม

2. ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติการ

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพทั้งครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา หลักสูตร รวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และให้แข่งขันกับนานาชาติประเทศ

2.2 สถานศึกษาอาชีวศึกษาควรหาความร่วมมือกับสถาบันอาชีวศึกษาในต่างประเทศเพื่อส่งครู อาจารย์ นักศึกษาไปฝึกอบรมร่วมกับการพัฒนาหลักสูตร การแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักเรียนเพิ่มมากขึ้น

2.3 สมาคมอุตสาหกรรมแขนงต่าง ๆ และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ควรมาช่วยเหลือ สนับสนุนสถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างจริงจังในการพัฒนาการเรียนการสอนอาชีวศึกษา รวมทั้งการส่งบุคลากรที่มีประสบการณ์สูงมาช่วยสอน ฝึกอบรม การสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องจักร การพัฒนาหลักสูตร การรับนักเรียนระบบทวิภาคี เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการสามารถหักค่าใช้จ่ายไปลดภาษีได้สองเท่า และเป็นการช่วยสังคมประเทศที่เป็นประโยชน์คุ้มค่า

2.4 การทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ขัดขวางการพัฒนาการศึกษาและสร้างปัญหาให้สังคม ดังนั้นภาครัฐโดยกระทรวงศึกษาธิการ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงยุติธรรม ศาลยุติธรรม และตำรวจจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด รวดเร็ว และนำผู้กระทำผิดมาให้การอบรม สร้างนิสัย ทศนคติที่ถูกต้อง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม เข้าร่วมโครงการทวิภาคีในการผลิตนักเรียนนักศึกษา กับสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อให้ภาครัฐนำไปกำหนดนโยบายให้ภาคเอกชน/อุตสาหกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีวศึกษาของประเทศ